

DELU ČAST IN OBLAST

Ko si te dni ob prvem maju segamo v roke in nas prevzema spokojna mirnost praznika, je v globini naše zavesti trdno zasidrana resnica, da geslo delu čast in oblast utelešuje našo voljo, da je in bo izpoved in resnica hkrati.

Nobeno, življenju pravično prikazovanje družbene resničnosti, tega ne more spregledati. Res smo sem ter tja odkrili, da bi bilo treba z njega obrišati prah, zazdelo se je, da včasih postaja le nepotreben okras sedanjosti, zakaj posamezna kratka obdobja niso bila docela naklonjena delu in zato si je delo kljub nedvoumni zmagi znova moralo izboriti svojo družbeno veljavo.

Zares, življenje ne teče premočrtno in ni vselej brez mračnih potez. Večkrat smo bili priče mučni in nevarni dvojnosti; posamezniki ali skupine so zahtevali oblast za delo, vladali pa v njegovem imenu, oboje hkrati. In tedaj so se izpovedane vrednote kaj kmalu ujemale z resničnostjo našega življenja; občutje delovnega človeka je v takih kriznih obdobjih upravičeno dobivalo grenak priokus brezdomstva, odtujenosti in odvečnosti. Kar je tok življenja nosil s seboj in človekova volja zahtevala, se je namreč tedaj mnogim zazdelo malone postransko in skorajda odveč.

Sedanja preverjanja in spremembe pa nas utrjujejo v veri, da so ti časi nezadržno in nepovratno minili. Nova ustava, listina naše sedanjosti in prihodnosti, katere posamezna določila kot rdeča nit v trdno celoto povezuje geslo delu čast in oblast, je postala kronika hotenj in zahtev sedanjih in prihajajočih pokolenj. Bržda v sodobni zgodovini ne bo kaj kmalu listine, ki bi tako zavestno in dosledno zavračala kakršnokoli zanikanje človeka, njegovega dela in potrjevanja.

VISOKI GOSTJE V ŽALSKI OBČINI

Obiskala sta nas predsednik Republiškega izvršnega sveta Andrej Marinc in sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Milovan Zidar.

Predstavniki občine in občinskih organizacij, sekretar medobčinskega ZK, predstavniki delovnih organizacij na področju občine, strokovni in politični delavci in predstavniki TOZD kombinata ter številni novinarji so sprejeli visoke goste in se udeležili razgovora o razvoju občine in kombinata Hmezad. Ogledali so si plantaže TOZD Mirošan, SIP Šempeter in jamo Pekel. Vmes so se pogovarjali s predstavniki krajevnne skupnosti Šempeter. Popoldne pa je bil v dvorani kombinata Hmezad v Žalcu pogovor z regijskim aktivom ZK.

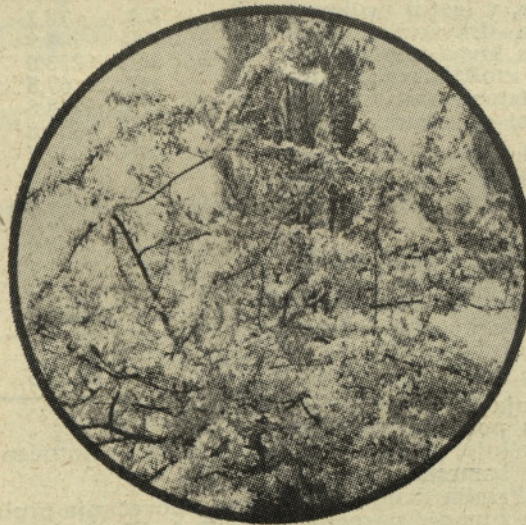
Kako sta nam dobrodošla draga gosta, priča nabito polna sejna soba, kjer smo ju seznanili z napredkom, razvojem in težavami v naši občini v tem trenutku in v dolgoročnem razvoju. Ker je bilo navzočih največ predstavnikov kombinata, je beseda tekla o že preniški zmogljivosti Mlekarnice in želji po večji, o razvoju živinoreje, farm, o preusmerjanju in specializaciji kmetij, o razvoju kmetijstva na področju TOZD Šmarje, ki vlaga mnogo v strokovni razvoj jagodičevja, vinogradništva in živinoreje. Gosta smo seznanili o oblikovanju kmetijske zemljiške skupnosti na podlagi zakona o kmetijskih zemljiščih in podali iniciativo za formiranje regijske strokovne službe. Inž. Anton Jureš je govoril o nič kaj obe-

tajočem stanju hmeljarstva, ki finančno stagnira že več let zaradi visokih cen škropiv in reprodukcijskega materiala. Situacija na svetovnem trgu pa tudi ni prav nič rožnata. Nove sorte hmelja bodo z višjimi hektarskimi donosi delno omilile situacijo, prodaja na svetovnem trgu pa nas opozarja, da moramo biti previdni tudi pri teh sortah, ker jih svetovni trg delno odklanja.

Skupno smo si ogledali nasade jablan in hrušk na Mirošanu, ki so po besedah inž. Korberja zacveteli skoraj tri tedne prezgodaj. Gosta sta bila prijetno presenečena nad urejenostjo nasadov in nad marljivostjo maloštevilnega kolektiva.

Močan vtis na nas vse je napravil sprehod skozi proizvodne obrate Strojno industrijskega podjetja Šempeter. Direktor Polde Raih nas je sam vodil in tolmačil razne faze proizvodnje. SIP bo kmalu nasitil slovenski trg, zato bo moral prodajo preusmeriti na druge republike in tudi na inozemsko tržišče. Podjetje bo, ko bo dograjena še nova hala, eno največjih za proizvodnjo kmetijskih strojev v Evropi. Andrej Marinc je pohvalil hiter razvoj podjetja in mu zaželel še v nadalje srečno roko.

Predstavniki krajevnne skupnosti Šempeter so v sejni sobi zadružne enote Šempeter seznanili goste z razvojem kraja, ki je eden res najlepše urejenih v naši občini. Zanimivost kraja povzdigujejo rimske izkopanine in jama

Potemtakem bi bilo skoraj odveč znova opozoriti, da se pravi globlje razumeti pomen dela, pravi tudi globlje razumeti vlogo, ki jo mora vsak posameznik v današnjem preverjanju in povezovanju prevzeti nase. Vendarle prenekaterikrat pozabljamo, da ima naš kmet prav v tem revolucionarnem preverjanju nadvse pomembno mesto. Obstaja obenem s tem gibanjem, se razvija z njim in tudi zmaguje z njim. Zato bi bilo napak razumeti, da je razvijanje kmetov zavesti samega sebe odklanjanje sporazumevanja z drugimi, nasprotno: razvijanje njegove zavesti je trdno poročstvo za tako sporazumevanje.

In ko si te dni sežemo v roke, si prav v imenu tega spoznanja zaželim v imenu nas vseh nam vsem srečno in zadovoljno praznovanje v novem ritmu dihanja, ki ga prinaša sedanji čas. Naj bo srečen prvi maj, praznik dela vseh delovnih ljudi, delavcev in kmetov!

Pekel, ki smo si jo tudi ogledali. Veliko zavest in razumevanje za skupne akcije in financiranje so občani prikazali prav pri pripravah za otvoritev jame Pekel, pri ureditvi kraja, cest in nazadnje tudi pri izgradnji nove šole in telovadnice.

Popoldne se je predsednik izvršnega sveta pogovarjal z regijskim aktivom ZK v dvorani hmeljarskega doma v Žalcu.

ZEMLJIŠKA SKUPNOST PRED FORMIRANJEM

Občinska zemljiška skupnost bo pričela z delom v Žalcu enkrat v maju. Pravijo, da delo skupnosti ne bo učinkovito, če ne bo imela začetnega kapitala. Ponudbe zemljišč so vedno česče in večje.

Slišati je predloge, da bi vseh osem občin celjske regije ustanovilo koordinacijsko zemljiško telo za celo regijo. V njem bi bili strokovnjaki, ki bi zastopali enotno politiko mehanizacije, ščitili kmetijska zemljišča in zastopali zemljiške interese regije. Tega posamezne občinske zemljiške skupnosti ne bodo zmogle vsake zase.

NOVO TISKANO DELO

Kmetijski inštitut Slovenije je v svoji redni zbirki Raziskave in študije izdal publikacijo »Dinamika, obseg in struktura povpraševanja ter ponudbe glavnih kmetijskih proizvodov — Mleko in mlečni izdelki«.

Publikacija obravnava proizvodnjo mleka z vidika proizvodnih cen, tržnosti, organizacije in odkupnih stroškov. V naslednjih poglavjih obravnava cene, premije, odkupno in distribucijsko mrežo, govori o razpoložljivih in potrebnih količinah mleka in še o nekaterih zanimivostih.

Knjiga stane 50 dinarjev in jo lahko naročite pri Kmetijskem inštitutu Slovenije, Hacquetova ul., Ljubljana.

SAVINJSKI ZBORNIK JE IZŠEL

Žalska kulturna skupnost financira tretjo izdajo Savinjskega zbornika, ki je kljub temu, da bi moral iziti že pred petimi leti, izšel šele letos po desetletnem premoru. Izdal ga je uredniški odbor, duša zbornika pa je glavni in odgovorni urednik Drago Predan.

Deset let je že lepo obdobje za razvoj širšega žalskega območja, bilo to na kmetijskem, demografskem, literarnem ali bilo katerem drugem področju. Zato zbornik priporočamo.

Zaključili smo poslovanje v letu 1973

I. PREGLED IZVRŠITVE FIZICNEGA OBSEGA

V kombinatu Hmezad smo v letu 1973 dosegli za 11 % večji fizični obseg kot v letu 1972. Zastavljen načrt, ki je predvideval optimalne proizvodne razmere, ni bil dosežen, saj je realiziran le s 95 %. To odstopanje je normalno, če upoštevamo težave na trgu (hmelj, meso, mleko, pijače, prehrana), neugodne vremenske razmere (vrtnine, mlekarna, sadje), pa tudi delno izpad elektrike.

RASTLINSKA PROIZVODNJA je potekala v boljših razmerah kot v letu 1972. Občutnejše škode so bile le pri sadju v šmarskem območju (toča) in pri poznih vrtninah (poplava v Medlogu ter izpad zelja zaradi neurejenega trga).

Pri krmnih rastlinah, ki v celoti služijo kot krmna baza lastni živalski čredi, je plan dosežen in so pridelane količine zadovoljevale potrebe. Ta vrsta proizvodnje ne ustvarja tržnih viškov.

ZIVINOREJSKA PROIZVODNJA je dosegla povečanje proizvodnje govejega mesa v primerjavi z letom 1972 za 18 % in je plan dosežen 100 %; tudi proizvodnja mleka je višja kot lani za 4 %, vendar je pod načrtom za 7 %. Na zastajanje v tej proizvodnji so vplivale neurejene odkupne cene mleka iz kooperacije, v lastni proizvodnji pa slabo zdravstveno stanje živali, slaba krma iz leta 1972, motnje pri molži zaradi redukcije toka, iztrošenost molznih naprav in visok remont črede.

Ne normalno je upadanje proizvodnje PRAŠICEV, ki je za polovico manjša kot v letu 1972 in od plana.

Tudi proizvodnja PIŠCAN-CEV ni dosegla povečanja in to zlasti zaradi ukinitve proizvodnje v neprimernih prostorih na področju kooperacije Šmarja.

Proizvodnja KRMIL je v sozamerju s povečanjem živalske proizvodnje, če upoštevamo, da je šmarsko območje nabavljalo krmila druge. Proizvodnja za zunanje naročnike je v močnem porastu, a predstavlja le dobro četrtino vse proizvodnje.

KLAVNICA IN PREDELAVA MESA je povečala proizvodnjo v primerjavi z letom 1972 za 35 % in dosegla načrt. Kljub težavam med letom v zvezi z nabavo mesa so vloženi napor zagotovili trgu primerne količine mesa in mesnih izdelkov. V prodaji je nekoliko nižje realizirana prodaja svežega mesa, znaten porast pa beležijo mesni izdelki.

Tudi **PREDELAVA MLEKA** je dosegla letni načrt in preselila lanski obseg za 10 %. Izpad proizvodnje v času poplave je bistveno vplival na proizvodne stroške, ne pa toliko na količine, saj so mleko predelovali v Mariboru in Kranju.

Proizvodnja **BREZALKO-HOLNIH PIJAČ** je le za 6 %

večja kot v letu 1972 in za 23 % manjša od načrta. Vzroki neuspehov so zasičenost trga, močna konkurenca, pa tudi notranja neurejenost (zastarelost proizvodnih sredstev) in neustrezna organizacija prodaje.

PROMET S HMELJEM ne dosega lanskoletnega in ne načrtovanega obsega. To je posledica izpada proizvodnje hmelja 1972, ko so bile zaloge prenešene v leto 1973 nizke, delno pa tudi nižje realiziran odkup v letu 1973 (5 % načrta).

PROMET SADJA v hladilnici zaostaja za letom 1972 zaradi večjih zalog, večji je pa, kot je bil planiran.

Od ostalih **STORITVENIH DEJAVNOSTI** je dosegla večji porast v primerjavi z letom 1972 Strojna, zaradi uvedbe nove proizvodnje — kmetijske mehanizacije.

DRUŽBENA PREHRANA je nekaj višja, zaostajajo pa **GRADBENE STORITVE**.

TRGOVINSKA DEJAVNOST je v letu 1973 bistveno povečala svoj promet (48 % več kot v letu 1972 in 10 % več kot plan), zlasti kmetijske preskrbe in komerciala. Pri trgovinah je težko meriti fizično povečanje, dejstvo pa je, da je tudi ta v porastu.

Za tak obseg poslovanja je v kombinatu porabljenega le 6 % več delovnega časa kot v letu prej in le 1 % več kot je bilo planirano. Pri tem je storilnost narasla za 4 poene.

II. FINANČNI POKAZATELJI Celotni dohodek

Temeljne organizacije združenega dela v kombinatu so dosegle v letu 1973 1.093 milijonov din celotnega dohodka, kar je za 249,9 milijonov ali 29 % več kot v preteklem letu. Presežen je tudi načrt in sicer za 65,6 milijonov ali za 6 %.

Po posameznih TOZD v kombinatu je bil dosežen naslednji celotni dohodek:

CELOTNI DOHODEK v milijonih					
TOZD P 73	R 72	R 73	Ind. P	Ind. R 72	
KŽ 72,5	67,3	72,1	99	116	
KR 9,2	7,8	10,8	117	138	
SM 5,3	6,3	7,0	132	111	
VT 10,4	9,0	11,1	107	123	
KŠ 78,2	57,4	80,5	103	140	
KO 144,9	126,7	160,4	111	127	
ME 213,0	179,2	261,9	123	146	
ML 67,5	58,0	81,1	120	140	
HM 128,8	119,5	107,5	83	90	
VI 34,0	21,8	25,4	75	116	
MK 39,7	28,5	42,2	106	148	
ZH 10,8	14,8	15,4	142	104	
SP 22,3	12,5	25,7	115	206	
GO 16,1	12,7	16,0	99	126	
GR 10,0	15,0	8,4	84	56	
HS 1,1	1,3	1,0	91	78	
HP 3,7	2,7	4,4	119	163	
SS 160,2	102,6	161,9	101	158	
Skupaj KH 1.027,5	843,2	1.093,1	106	129	

Porast celotnega dohodka izvira iz:

— povečanja proizvodnje zaradi boljšega izkoriščanja in povečanja proizvodnih zmogljivosti in

— splošnega povišanja cen proizvodov in storitev.

Celotni dohodek se je povečal, razen v dveh, v vseh TOZD. Stopnje rasti nad povprečjem so dosegle:

— Kmetijstvo Radlje zaradi bistveno povečane proizvodnje hmelja;

— Kmetijstvo Šmarje v večji lastni proizvodnji in prometu s trgovskim blagom;

— Mesnine zaradi bistvenega povečanja predelave;

— Mleko zaradi povečanja proizvodov in zmanjšanja količin nepredelanega mleka;

— Mešalnica krmil;

— Strojna zaradi razširitve proizvodnje;

— Komerciala zaradi povečanja obsega prodaje.

Manjši celotni dohodek kot v letu 1972 pa beleži Hmezad zaradi manjšega obsega prodaje slovenskega hmelja, Gradbeništvo zaradi pripojitve trgovine h komerciali in strojne delavnice k Strojni ter Hišni sklad zaradi zmanjšanja poslovnih prostorov.

Cene, kot faktor povečanja celotnega dohodka so izvzete v hišnem skladu (zamrzništev stanarine) in Hmezadu (zunanji trg). Stabilnost cen hmelja na zunanjem trgu pa negativno vpliva tudi na proizvodnjo hmelja.

Izvoz je manjši kot v preteklem letu in kot je bil načrtovan. Tudi v strukturi celotnega dohodka se je zmanjšal. To zmanjšanje beležimo pri izvozu hmelja in polzev. Čeravno izvoz mesa ne izkazuje povečanja, je vrednost izvoza v porastu zaradi višjih cen.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Naša izpostava je bila ustanovljena 17. 6. 1967. V času njenega obstoja so jo vodili trije kreditni odbori. Zadnji kreditni odbor je štel 7 članov: Ivo Verbič, predsednik, Frac Špeglič, namestnik predsednika, za člane pa Martin Krušič, Zlatko Jeriček, Jelka Polc, Anton Piltaver in Matevž Šporin. Po odhodu iz podjetja Iva Verbiča, je bil za predsednika izvoljen Franc Špeglič. V tem času se je izpostava organizirala in tudi reorganizirala. S prehodom izplačevanja osebnih dohodkov preko hranilnih vlog, v jeseni leta 1970, so postali člani vlagatelji vsi delavci sedanjih TOZD Skupne službe, Koc, Strojna postaja, Hmežad, Mešalnica močnih krmil, Hladilnica in Hišni sklad. Kmalu nato sta TOZD Strojna postaja in Hmežad ustanovili svoji samostojni izpostavi HiP, drugi pa so ostali člani naše izpostave. Z ustanovitvijo teh dveh izpostav sta tov. Zlatko Jeriček in Martin Krušič prenehala sodelovati v našem kreditnem odboru. Z odho-

POROČILO O DELU kreditnega odbora izpostave HiP Žalec

Prepričani smo, da so ti podatki gibanja hranilnih vlog zadosten dokaz, kako pametna je bila uvedba izplačila osebnih dohodkov preko hranilnih vlog.

Kreditni odbor je v istem času odobril 252 posojil v skupnem znesku 2.147.500 din ali povprečno 8.522 din na posojilojemalca. Na današnji dan je odprtih posojil 698.252,55 din in odpadejo ta posojila na 111 posojilojemalcev ali povprečno 6.290 din na posojilojemalca. Od skupnega zneska je bilo odobrenih 78,4% posojil za dograditev, preureditev in adaptacijo lastnih stanovanj delavcev, razlika pa za nakup osebnih avtomobilov, pohištva in drugih potrošniških dobrin.

V nov kreditni odbor so izvoljeni:

člani:

Breda Gril,
Janežič Polde,
Franc Beričič,
Marica Pišek,
Franc Špeglič
Ivanka Vazič,
Metka Vočko
namestniki:
Leopold Žgajner
Anton Ajdič
Dragica Juhart

Dragica Klamfar
Marija Wagner
Štefka Mikeln
Nada Brinovšek

Prepričani smo, da še niso iz-

koriščene vse možnosti zbiranja hranilnih vlog. Nov kreditni odbor bo moral razmisliti, kako organizirati čimvečji krog varčevalcev v Žalcu. Naša izpostava bi morala postati dejansko velika hranilnica in posojilnica, ki bi zajela vse varčevalce. Tako bi zbran denar lahko v celoti sami koristili za posojila in ga namenili tja, kjer bi bil najbolj koristno naložen. To pa je glavna naloga, ki stoji pred nami.

Franc Špeglič

PRODAJA DRUŽBENIH STANOVANJ

POD KAKSNIMI POGOJI LAHKO PRODAMO STANOVANJA
IN STANOVANJSKE HIŠE V DRUŽBENI LASTI?

Zadnje dni marca 1974 je skupščina SR Slovenije sprejela zakon o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti (Ur. list SRS, št. 13/74), v katerem so podrobno razčlenjena določila, pod kakšnimi pogoji je mogoče prodati družbeni stanovanjski fond.

Ker je v Kombinat HMEZAD Žalec to vprašanje aktualno z ozirom na izdelani predlog stanovanjskih hiš, predvidenih za odprodajo, se želimo zadržati pri bistvenih določilih citiranega zakonskega predpisa.

Važno določilo predstavlja to, da mora biti izklicna cena stanovanja ali stanovanjske hiše za javno dražbo vrednost stanovanja ali stanovanjske hiše na dan prodaje.

Vrednost se določi tako, da se upoštevajo gradbeni stroški na dan prodaje, stroški komunalne ureditve, prometna vrednost zemljišča ob upoštevanju staro-

sti oziroma izrabljenosti hiše ali stanovanja. Da bi se dobila čim bolj realna vrednost na dan prodaje, mora občinska skupščina določiti za vsako leto vrednost posameznih elementov za svoje območje. Ocena vrednosti stanovanja ali hiše pa mora biti na osnovi enotne metodologije.

Pod kakšnimi pogoji se lahko proda družbeno stanovanje ali stanovanjska hiša, mora biti določeno v splošnem aktu organizacije združenega dela. Le-te morajo upoštevati še naslednje:

1. kupec mora obvezno položiti kavečijo v višini najmanj 5% od izklicne cene;

2. osebni polog kupca ne more biti nižji od 25% od izklicne cene in mora biti plačan v 30 dneh po sklenitvi pismene pogodbe. Osebni polog predstavlja denarna sredstva občana — kupca in posojilo iz nenamenskih prostih bančnih sredstev.

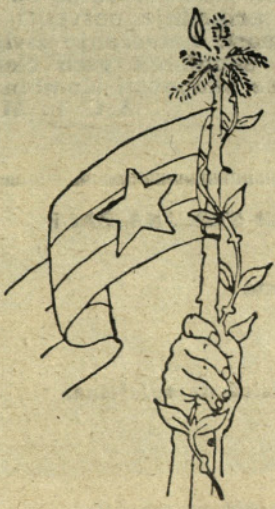
(Nadaljevanje na 4. strani)

Vsem bralcem,
delavcem
in kmetom

želi prijetno
praznovanje

1. maja

Kombinat »Hmežad«

dom tov. Piltaverja iz podjetja je bila na njegovo mesto izvoljena tov. Francka Grabnar, namesto Iva Verbiča pa Ivica Terlav. Tako je od decembra 1971 dalje vodil izpostavo 5-članski kreditni odbor, blagajniške posle je opravljala tov. Angelca Steblovnik, za vodjo izpostave pa je bil pooblaščen Ivan Brišnik.

Naša izpostava ima letos 331 vlagateljev. To so v glavnem delavci naštetih TOZD, katerim izplačujemo osebne dohodke preko hranilnih vlog. Nekaj stalnih vlagateljev pa je postalo tudi drugih občanov, kar je treba še posebej pozdraviti. Naši delavci so v celoti prenesli svoje prihranke na hranilne vloge pri naši izpostavi. Stanje hranilnih vlog znaša 902.334,50 din, povprečna hranilna vloga pa 2.726 din. Najnižje stanje hranilnih vlog v tem času je bilo 141.804 din, najvišje pa 1.311.665 din povprečnega stanja. Hranilne vloge so v tem času samo dvakrat padle na minimum, t.j., da poleg obvezne rezerve niso pokrile v celoti koriščenih posojil. V obeh primerih smo nadaljnja izplačila že odobrenih posojil ustavili in zagotovili likvidnost hranilnih vlog. Vendar se je stanje v naslednjih mesecih zopet popravilo in smo z odobravanjem posojil lahko zopet nadaljevali.

Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc in sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Milovan Zidar sta si ogledala plantaže TOZD MIROSAN

ZAKLJUČILI SMO POSLOVANJE V LETU 1973

(Nadaljevanje z 2. strani)

Pregled izvoza po TOZD:

TOZD	P 73	R 72	R 73
Komerciala	4.700.000	1.773.398	477.456
Hmezad	100.629.000	98.203.516	75.143.035
Mesnine	23.276.000	13.135.903	15.026.996

Dohodek in njegova razdelitev

Ker je dohodek in njegova razdelitev posebno zanimiva za vse člane delovne skupnosti kombinata, podajamo v naslednji tabeli podrobnejši prikaz ugotovitve in razdelitve celotnega dohodka za kombinat kot celoto.

v 1000 din

Elementi	Plan	R. 1972	R. 1973	Indeks P. R. 72
Realiz. proizv. in storitev	551.707	427.961	569.667	103 133
Prodaj. vred. trg. blaga	461.063	378.283	485.161	105 128
Druge realizacije	14.696	25.131	24.393	166 97
Izredni dohodki	—	11.792	13.860	— 118
Celotni dohodek	1.027.466	843.168	1.093.081	106 129
Materialni stroški	433.336	342.690	458.717	106 134
Min. amortizacija	17.367	16.155	19.649	113 122
Pospešena amortizacija	10.827	14.309	12.791	118 89
Nabavna vrednost trgovskega blaga	418.598	338.775	442.113	106 131
Izredni izdatki	675	9.518	10.792	99 113
Porabljena sredstva	880.803	721.447	944.062	107 131
Dohodek	146.663	121.721	149.019	102 122
Pogodbene obveznosti	22.026	20.699	24.215	110 117
Zakonske obveznosti	8.972	5.485	9.668	108 176
Osebnih dohodkov	78.217	70.538	87.118	111 123
Ostali osebni dohodki	10.999	6.273	8.170	74 130
Vkalk. del dohodka	120.214	102.995	129.171	107 125
Dobiček	26.449	18.726	19.848	75 106

Kot vidimo, je kombinat dosegel v letu 1973 za 149 milijonov din večji dohodek kot v letu 1972. Povečanje znaša kar 22 %. Omeniti velja še, da je presežen celo načrt. Glede na načrt je dosežen za 2,4 milijona ali za 2 % večji dohodek.

Tako povečan dohodek je

ugodno vplival na oblikovanje skladov. Še največji delež pa je pripadel osebnim dohodkom. Za leto 1973 je kombinat izločil kar 7.497.608 din sredstev za OD iz dobička.

Podrobnejša razdelitev dohodka za leti 1972 in 1973 pa izgleda takole:

RAZDELITEV DOHODKA PO NAMENU

	1972	1973	Indeks
Dohodek	124.007.762	153.626.250	124
Pogodbene obveznosti	20.699.459	24.215.324	117
Zakonske obveznosti	5.601.120	9.668.564	172
Za realizirane OD	70.537.993	87.118.236	123
Za OD iz dobička	3.411.307	7.497.608	220
Za druge osebne prejemke	6.232.506	8.187.514	131
Za potrebe družbenih služb	1.323.815	1.183.908	89
Za sredstva rezerv	1.532.054	2.388.303	155
Za PS — posojilo nerazvitim	657.374	1.235.948	188
Za PS — skupne rezerve	755.004	787.754	104
Za PS — za druge namene	7.277.994	8.001.453	110
Za SS porabe	5.967.760	3.341.636	56
— od tega tekoča poraba	2.006.885	—	—
Za druge namene	11.375	—	—

K tako ugodnemu finančnemu rezultatu je pripomogla večina TOZD. Nesorazmerje v cenah pri nekaterih proizvodih in izguba Vitala ter Gradbeništva pa so zelo negativno vplivali na velikost dohodka.

Pri Vitalu izvira neuspešnost poslovanja v premajhnem obsegu prodaje in visokih fiksnih stroških (nesorazmerna zaposlenost in velika angažirana sredstva), pri Gradbeništvu pa v dajatvah za preteklo leto.

Osebnih dohodkov

Osebnih dohodkov so se v letu 1973 povečali za 23 % in znašajo za kombinat kot celoto 87,1 milijonov din. Poleg tega

je kombinat izločil iz delitve še 7,1 milijona din za OD. Primerjava osebnih dohodkov in zaposlenosti v obeh zadnjih letih je naslednja (v 1000 din):

Opis	Načrt 73	1972	1973	73/P	73/72
Vkalkulirani OD	78.217	70.538	87.118	111	123
O Diz dobička	—	3.411	7.494	—	220
OD SKUPAJ	78.217	73.949	94.612	122	128

Povprečno število zaposlenih	—	2.325	2.454	—	106
Povprečni mes. OD brez OD iz dobička	—	1.757	2.016	—	115
Povprečni mes. OD po delitvi	—	1.842	2.189	—	119
Povprečni mes. neto OD na PNKD	—	945	1.145	—	122

Osebnih dohodkov skupaj so narasli za 28 %, na zaposlenega pa za 19 %. Tako so torej neto mesečni osebni dohodki še vedno v nižjem porastu kot življenjski stroški. Na višji porast skupne mase OD v veliki meri vplivajo tudi višji prispevki na osebne dohodke.

Iz podatkov, ki smo jih na-

vedli, je težko napraviti oceno uspešnosti poslovanja. Vsekakor je bil dosežen napredek. Tudi finančni rezultat je še kar ugoden. Prav gotovo pa bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti naraščanju življenjskega standarda vseh članov delovne skupnosti Kombinata.

A. G. in M. D.

Odbor za medsebojna razmerja TOZD STROJNA ŽALEC

RAZGLAŠA

prosta delovna mesta

- 6 avtomehanicov
- 6 strojnih ključavničarjev
- 1 električarja

POGOJ: Dokončana poklicna šola in odslužena vojaščina. V uk sprejmemo tudi več učencev:

- 1 učenca za poklic avtoklepar
- 1 učenca za poklic avtoelektričar
- 1 učenca za poklic strugar
- 10 učencev za poklic strojni ključavničar
- 7 učencev za poklic avtomehanic.

POGOJ: Uspešno dokončana osemletka.

Vse prošnje sprejema Odbor za medsebojna razmerja STROJNA ŽALEC.

PRODAJA DRUŽBENIH STANOVANJ

(Nadaljevanje s 3. strani)

Polog kupca se lahko določi na 10 % od izklicne cene, če stanovanje ali stanovanjska hiša, ki je predmet prodaje, ne dosega vrednosti 70 točk. Pod istimi pogoji se lahko prodajo tudi viničarije, kmetijske stanovanjske hiše in stanovanja oziroma stanovanjske hiše, za katere se po veljavnih predpisih ne plačuje davek na premoženje.

Kupcu, čigar osebni dohodek ne presega povprečnega osebnega dohodka v republiki, se lahko odloži začetek odplačevanja posojila za dobo treh let. Odplačilna doba in obrestna mera morata biti takšna, da ne bo obrok nižji od mesečne stanarine, ki bi jo prejemal kupec, če bi takšno stanovanje ali stanovanjsko hišo oddal v najem.

Denarna sredstva, ki jih pridobijo organizacije združenega dela s prodajo stanovanj, morajo nameniti za graditev stanovanj v družbeni lastnini.

V 30 dneh po izvršeni prodaji stanovanja oziroma stanovanjske hiše mora organizacija združenega dela predložiti občinskemu javnemu pravobranilstvu v oceno zakonitosti pogodbo o prodaji, cenilni zapisnik in splošni akt OZD, ki določa pogoje prodaje.

Pogodbe o prodaji stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, ki so bile sklenjene po 1. 1. 1970, so prodajalci dolžni v 6-mesečnem roku predložiti v presojo pristojnemu javnemu pravobranilcu.

Praktičen primer prodaje neke stanovanjske hiše bi izgledal takole:

- sodno ocenjena vrednost stanovanja (hiše) 200.000 din;
- kavcija 10.000 din;
- osebni polog minimalno 50.000 din.

Če je stanovanje ocenjeno za manj kot 70 točk, znaša osebni polog 20.000 din.

M. U.

STROKOVNI NASVETI in POGOVORI

Pridelovanje koruze za zrnje

Zivinoreja dobiva v Sloveniji kakor tudi na našem področju vse večji pomen. To velja tako za družbeni kot privatni sektor kmetijstva. Taka usmeritev pa zahteva tudi vedno več koruznega zrnja, pa tudi koruzne silaže. Kljub temu, da smo v Sloveniji v zadnjih 10 letih povečali površine pod koruzo za okrog 10.000 ha (sedaj je sejemo 52.000 ha), je še vedno

ve še imamo, ne da bi bilo potrebno aktivirati nove površine.

Izbira prave sorte je prav tako eden od činiteljev, s katerim lahko povečamo ha donos. Če bomo sejali staro domačo sorto, ob tem pa uporabljali še slabo agrotehniko, bomo izgubili najmanj 40 % možnega pridelka. Manj pa bomo pridelali tudi, če bomo izbrali napačno hibridno sorto.

Hruške na Mirošanu so kot velik cvetni šopek.

pridelamo polovico manj, kot bi je potrebovali. Zaradi navedenega ni slučaj, da je v »zelenem načrtu« dan koruzi poseben poudarek.

Površine kmetijskih površin so omejene. Zato se bomo morali v bodoče bolj truditi, da bomo povečali hektarske pridelke. Statistični podatki kažejo, da smo v pridelkih koruze za zrnje med zadnjimi v Evropi. Večina evropskih držav pridelava več suhega zrnja na ha kot mi. To velja tudi za tiste države, ki imajo za pridelovanje koruze slabše klimatske pogoje kot so pri nas.

Če bomo v bodoče uspeli odstraniti nekatere slabosti, ki spremljajo pridelovanje koruze za zrnje, lahko pričakujemo, da bodo tudi hektarski pridelki porasli. Te slabosti so predvsem v razdrobljeni proizvodnji, slabi agrotehniki in dostikrat v napačni izbiri sort. Razdrobljena proizvodnja v privatnem sektorju (povprečna velikost parcele pod koruzo je 26 a), je velika ovira pri uvajanju sodobne mehanizacije. Posledica tega pa so nezadostni agrotehnični ukrepi, ki zmanjšujejo hektarske donose. Da je to res, nam pove naslednji podatek: v zadnjih treh letih so v družbenem sektorju Slovenije pridelovali koruzo na 4.551 ha in dosegli povprečni pridelok 49,7 q na ha, v zasebnem sektorju pa so na 31.013 ha pridelali le 35 q zrnja na ha. Podatek dovolj jasno kaže, kolikšne rezerve

V jugoslovanski sortni listi je vpisanih 124 hibridnih sort. Razvrščene so v zrelostne razrede, od najranjših do najpoznejših, ki za pridelovanje pri nas ne pridejo v poštev. Pri izbiri sorte, ki jo mislimo sejati, moramo torej biti pazljivi in izbrati le tako, ki nam zagotavlja primeren uspeh pridelovanja.

Navedenim vprašanjem bomo morali v bodoče posvetiti vso pozornost in uspeh gotovo ne bo izostal. Glede zemlje koruza ni preveč zahtevna. Slabo prenaša le težko ilovnato in mrzlo zemljo. V kolobarju jo lahko damo na katerokoli mesto, lahko pa jo sejemo tudi več let zaporedoma na isto mesto. Več pozornosti moramo posvetiti gnojenju. Največ napak je narejenih zaradi nepravilnega razmerja uporabljanih gnojil. Sedaj, ko v glavnem uporabljamo kombinirana ali kompleksna gnojila, moramo za gnojenje ob setvi uporabljati nitrofoskal, ki vsebuje malo dušika, pa veliko fosforja in kalija (8:16:22, 4:20:20, 6:12:18). Zelo zahtevna je koruza za gnojenje z dušikom. Za začetno rast dobi posevek dovolj dušika iz nitrofoskala, ki smo ga potrosili ob setvi, pozneje pa moramo dognojevati s katerim od dušičnih gnojil — kalkamon. Priporočljivo je tudi gnojenje s hlevskim gnojem, predvsem zato, ker zboljšuje strukturo zemlje.

Za doseganje velikih pridelkov je važna tudi gostota posevka. Običajno najdemo pregoste ali preredke posevke. Vedeti moramo, da sejemo zgodnje sorte, ki so manj bujne, gosteje (6—7 rastlin na m²), poznejše, ki so bujnejše, pa redkeje (5—6 rastlin na m²), zelo pozne sorte pa le 4—5 rastlin na m². Količina potrebnega semena za ha posevka je odvisna od čistote, kaljivosti in debelosti zrnja ter načina setve. Za ročno sajenje ali setev s posebno sejalnico potrebujemo 25—30 kg semena ranih sort in 20—25 kg semena srednje ranih sort. Če sejemo z navadno sejalnico, moramo posejati 30 % več zrnja in nato posevek razredčiti.

Za uničevanje plevela v koruzi imamo na razpolago dovolj kemičnih sredstev — herbicidov, zato to delo ni več tako utrudljivo kot nekoč. Največ pripravkov je na podlagi simazina in atrazina, lahko pa uporabljamo tudi kombinirane pripravke (deharban D), ki so primerni za uničevanje večletnih plevelov, kot so osat, slak, ščavje. Za katerega od pripravkov se bomo odločili, bo odvisno od zaplevljenosti njive, vrste plevelov in razvojnega stadija posevkov in plevelov. Po večletni uporabi herbicidov v koruzi se radi razvijejo na taki njivi plevelne trave. V takem primeru uporabimo preparat oleogesaprim, ki ima zelo dobro kontaktno delovanje, ne poškoduje pa koruze.

Doučaril sem že, da je potrebno sejati le hibridne sorte, če hočemo dosegati visoke pridelke. Seveda pa je potrebno izbrati sorto, ki za določeno območje najbolj ustreza. Hibridne sorte so po ranosti razdeljene v razrede od 200—800. Razred z nižjo oznako pomeni ranjšo sorto.

Za naše območje je bilo s poskusi ugotovljeno, da so za pridelovanje zrnja primerne skoraj vse sorte iz razreda 200. Zelo znane od

teh so Wisconsin 270, Austria 266 in 290, manj poznane, a zelo perspektivne pa domače BC 28-11, 28206/2, OSSK 295.

Zaradi kasne zrelosti so manj primerne sorte iz razreda 300, Austria 390, od domačih pa 28345 in 346, BC 360. Neprimerne za pridelovanje zrnja na našem področju so vse kasnejše sorte. Sorte iz razreda 300 in 400 lahko s pridom uporabimo za pridelovanje silažne koruze, ker so bujnejše in dajo več mase.

Če bomo hoteli bolj gospodarno pridelovati koruzo za zrnje, bomo morali vprašanjem, ki so obravnavana v sestavku, posvetiti več pozornosti. Poleg teh pa bo potrebno rešiti še vrsto drugih. V zasebnem sektorju je problematično predvsem pravilo pridelka. Na velikih površinah je uporaba sodobne opreme ekonomična, na manjših pa neekonomična ali celo nemogoča, ročno pa teh opravil tudi ne bomo več dolgo zmogli. Potrebno bo razmisliti o komasacijah, kjer so te mogoče. Tudi stroji, ki storže potrgajo in oličkajo, so le začasna rešitev, saj spravilo storžev v koruznjake zahteva še vedno preveč ročnega dela.

Opomba: Nekateri podatki so vzeti iz Sodobnega kmetijstva 3/74.

Ing. L. S.

RAZPIS

Mešalnica krmil razpisuje prosti delovni mesti:

1. KOMERCIALIST — pogoj komercialist in 3 leta prakse ali ekonomski tehnik in 5 let prakse.
2. TAJNIK ali TAJNICA — pogoj ekonomski ali administrativni tehnik, lahko brez prakse.

Kooperantom je primanjkovalo sadik novih sort hmelja. Zato so si sadike hmeljarji zadržni enot Petrovčev in Prebold narezali v dogovoru s strokovnjaki TOZD KMETIJSTVA kar na dvorišču delovne enote Vrbje, kamor so sadike pripeljali iz hmeljišč.

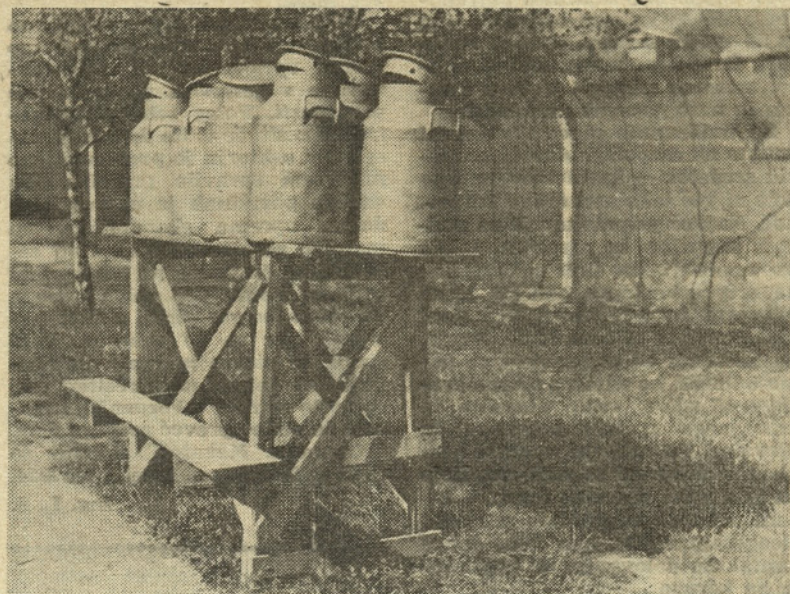
NOVE CENE ZA MLEKO IN HLAJENJE

Zadnji odlok o minimalni odkupni ceni za kravje mleko določa novo ceno, ki je 0,65 din za TE (tolščobno enoto), ali za mleko, ki ima 3,6 % tolšče 2,34 din. Proizvajalec-kooperant, ki vsa za rejo sposobna teleta redi sam ali jih v sodelovanju z zadružno enoto odda v rejo drugemu kooperantu, dobi še 0,10 din premije za liter prodanega mleka. Tako dobi za en liter mleka s 3,6 % tolšče proizvajalec-kooperant 2,44 din. Ta cena pa velja le za polnovredno mleko, to pa je:

— da kislinška stopnja ne presega 7,5 stopenj,

Tudi na področju TOZD Kooperacija že nekaj takih naprav hladi mleko. V bližnji prihodnosti, najkasneje pa do konca leta, bi morali tako urediti in opremiti vse perspektivne zbiralnice.

V zbiralnici s hladilno napravo bo zbiranje mleka dvakrat dnevno zjutraj in zvečer ob določeni uri. Prinašati bo treba vedno sveže mleko takoj po molži. Hladilne naprave v zbiralnici ga bodo ohladile in ohranile hladnega do oddaje v mlekarino. Predvidevamo, da bi bil strošek hlajenja 0,05 din na liter mleka in bi ga plačal proizvajalec po obračunu mleka.

Ena od številnih zbiralnic mleka na področju našega kombinata, ki se redčijo v prid onim s hladilnimi napravami.

— da je ohlajeno pod 12° C,
— da vzdrži dveurni redukcijski preizkus.

V kolikor tem pogojem mleko ne zadosti, se:

— kislo ali nakisano ne odkupuje,

— za neohlajeno pod 12° C cena zniža za 0,10 din,

— za mleko, ki ne vzdrži dveurnega redukcijskega preizkusa zniža cena za 0,15 din.

Za mleko, ki ne vzdrži dveurnega redukcijskega preizkusa, proizvajalec-kooperant ne dobi tudi premije, in sicer 0,10 din po litru prodanega mleka, pa čeprav redi vsa za rejo sposobna teleta. Tako je za tako mleko cena nižja za 0,35 din.

Upoštevajoč, da so pri proizvajalcu-kooperantu že prisotni vsi pogoji za higiensko proizvodnjo mleka (zdrava živina, čist, zračen hlev, čiščenje vimena in izmolzevanje prvih curkov mleka v posebno posodo pred vsako molžo itd.), dela največje težave pri proizvodnji mleka prav hlajenje in to intenzivno takoj po molži in v čim krajšem času.

V razdrobljeni proizvodnji kot je pri nas, bi nabava primernih hladilnih naprav v vsako gospodarstvo prišla zelo draga. V podobnih proizvodnih pogojih v svetu in zadnje čase tudi pri nas, se odločajo v večji meri za cenejši način hlajenja v skupnih napravah za hlajenje mleka.

Kvalitetno pridelano mleko bi s takojšnjo ohladitvijo na 2—4° C obdržalo primerno kvaliteto. Predelovalnim obratom bi tako zagotovili boljše surovine, proizvajalec bi pa imel zagotovljeno ceno za polnovredno mleko in še premijo. Ker se je tak način hlajenja že marsikje uveljavil, upamo, da se bo tudi pri nas. Zavedamo se pa, da bo zahteval večjo specializacijo in s tem tudi večjo mlečno proizvodnjo na gospodarstvo.

S. J.

OBJAVA

PROSTEGA DELOVNEGA MESTA BLAGAJNIKA PRI TOZD KOOPERACIJA ZALEC, ULICA ŽALSKEGA TABORA 1. ZAHTEVA DELOVNEGA MESTA PO SISTEMIZACIJI JE SREDNJA ŠOLSKA IZOBRAZBA Z DVOLETNO PRAKSO. OSEBNI DOHODEK PO PRAVILNIKU O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV.

PRIJAVE SPREJEMAMO DO 10. 5. 1974.

Petindvajsetega aprila je pričel padati prvi tako dolgo že težko pričakovani spomladanski dež.

Proizvodnja hmelja v kooperaciji lani. Pogodba za letos

Hmeljarski odbor pri TOZD Kooperacija je na svoji 9. seji razpravljal o proizvodnji hmelja in obnovi letos ter sprejel pogodbo o sodelovanju v proizvodnji hmelja za leto 1974.

V letu 1973 je bilo v kooperaciji 740 ha starih in 85 ha prvotnih nasadov hmelja.

Nasadi se kljub veliki obnovi stalno krčijo in to predvsem nasadi pod hmeljevskimi in starimi žičnicami, starimi že nad 15 let.

Na vseh pogodbenih površinah smo pridelali lani 1082 ton hmelja ali 1472 kg na ha starih nasadov. Hektarski donos je napram letu 1972 za 14 kg večji, kar še pa vedno ni vzpodbudno za naše hmeljarje. V kooperacijski proizvodnji je že lani bilo 22 ha drugoletnih nasadov sorte Atlas, ki so dali od 1000 do 2500 kg hmelja na ha. Pridelek čez 2000 kg na ha nam da upanje, da bomo z novo sorto na večjih površinah le rentabilneje pridelovali hmelj.

Kvalitetno je bil hmelj letnika 1973 izredno dober, saj je bilo v kooperaciji pridelano in oddano 75 % I., 24,5 % II., 0,5 % III. in IV. vrste.

Zaradi izjemne kvalitete je bila tudi dosežena povprečna odkupna cena za 0,23 din večja od planirane.

Prevzem zelenega hmelja se stalno veča. Lani je bilo prevzeto 214,5 ton ali za 66,5 % več kot leta 1972.

Po toči in viharju je bilo priznane škode za 105.000 kg hmelja.

V nadaljevanju je hmeljarski odbor razpravljal in sprejel pogodbo o sodelovanju v proizvodnji hmelja za leto 1974. V njej ostanejo principi pogodbe isti kot zadnja leta, spremenijo se pa cene hmelja in druge vrednostne postavke.

Za leto 1974 se predvideva povprečna prodajna cena Kooperacije do Hmezada 36,00 din za kg suhega hmelja. Predvidena cena je sestavljena iz dosežene cene hmelja v predprodaji za leto 1974, povprečen izvoz 2,12 US dolarja za kg (2900 ton) in predvidene prodajne cene na domačem trgu 50,00 din (700 ton) za kg hmelja.

Pri predvideni prodajni ceni 36,00 din za kg hmelja se formira odkupna cena hmelja za hmeljarja po vrstah v razmerju: 50 % I., 47 % II., 2 % III. in 1 % IV. in sicer:

I. vrsta	27,85 din za kg hmelja
II. vrsta	27,45 din za kg hmelja
III. vrsta	20,40 din za kg hmelja

ali povprečno 27,50 din za kg hmelja.

Vlaganje Kooperacije za vodila in žice se poveča za 0,25 din, na 1,50 din. Tako dobi hmeljar povprečno 29,00 din za kg oddanega hmelja.

Delež Kooperacije:

— vlaganje, vodila, žica	1,50 din
— amortizacija	2,50 din
— režija	4,50 din
Skupaj	8,50 din

Po odbitku vlaganja v znesku 1,50 din za kg hmelja znaša delež Kooperacije 7,00 kg na kg hmelja.

Zaradi podražitve zaščitnih sredstev se podraži škropljenje hmelja za sorti golding in aurora od lanskih 2,000 din/ha — to je na 1,64 din/kg — na 2,450 din/ha, in za sorto Atlas od lanskih 2,600 din/ha na 2,760 din/ha, na 1,53 din/kg.

Podražitev zaščite znaša za sorto golding 0,28 din/kg, za sorto Atlas pa 0,08 din/kg.

Poveča se tudi cena sušenja hmelja od 2,00 din na 2,20 din/kg. Povečanje se nanaša samo na podražitev goriva. Tako se formira cena za sušenje 1,85 din, 0,15 din za skladiščenje in 0,20 din za vlaganje in basanje.

Zavarovalna premija ostane 7,5 % na zavarovalno ceno hmelja, od 16 do 26 din/kg. Proti požaru se pa hmelj zavaruje po 35 din za kg.

Repromaterial se kreditira po 6 % obrestni meri. Akontacija in vrednost zaščitnih sredstev sta brezobrestni.

Dopolni se v členu 4 hmeljske pogodbe pod odstavke f čas oddaje hmelja, ki bo najkasneje do 15. 12. tekočega leta. Ob sprejetju cen v pogodbi za leto 1974 pa člani hmeljarskega odbora niso mogli mimo skoraj nevzdržne tržne situacije, v kateri se je znašlo hmeljarstvo in upravičeno pričakuje od družbe, da bo imela posluš za hmeljarstvo in da bo ovrednotila to skoraj izključno izvozno blago z izvoznimi premijami, s katerimi bi uravnovesili notranje in zunanje cene, upoštevajoč tudi delež, ki ga je hmeljarstvo dalo v preteklosti za razvoj naše družbe.

Žagar Stanko

PIVSKE TROPINE

Pivske tropine so stranski produkt pri proizvodnji piva. Najvažnejša surovina pri proizvodnji piva je slad. To je kaleče žito; ječmen, pšenica, koruza, sušeno v sušilnicah. V sušilnicah in čistilnicah odstranjene sladne klice so bogate beljakovin in primerne kot krlaja za krave mlekarice in ostalo živino (zlasti za pitance).

Med proizvodnim procesom se izluži sladni ekstrakt, predvsem sladkor. Tako pridobimo neprevrete začimbe piva (še brez hmelja). Neraztopljive snovi slada ostanejo v očiščevalni kadi kot tropine.

Sveže pivske tropine vsebujejo:

- a) beljakovine
- b) sladkor
- c) tolščo
- d) vlaknino

Pri varjenju piva nastajajo iz žita (ječmena) kot stranski produkt tropine. Sveže tropine vsebujejo visoko stopnjo vode in beljakovin, kar moramo upoštevati pri sestavljanju hranilnih obrokov.

Zaradi velike množine vode se tropine hitro kvarijo (maslena kislina, plesen). Zaradi tega pokrmimo tropine čimprej, po možnosti še v toplem stanju. V hladnem letnem času se držijo dalj časa, vendar jih tudi tedaj spravljamo v sode, betonirane jame ali v drugo primerno posodo (cinkana posoda ni primerna).

Sveže, nepokvarjene tropine so odlično sredstvo za krmljenje. Primerne so zlasti za krmljenje prežvekovalcev in jih lahko poleg običajne osnovne krme pokladamo v naslednjih množinah (dnevno za živali):

- a) kravam mlekaricam 12—15 kg
- b) mladim pitancem 10—12 kg
- c) svinjam od 35 kg dalje 1—3 kg
- d) ovcam od 1—3 kg

V poletnih mesecih pride v pivovarni največ tropin za oddajo v poštev. V tem času pa je zelene krme v zadostnih količinah. Zaradi tega moramo tropine pripraviti tako, da nam bodo tudi v zimskih mesecih ali ob pomanjkanju osnovne krme v zadostnih količinah na razpolago.

Siliranje svežih tropin je cene in enostavna metoda konzervi-

ranja tropin. Na vsakem posestvu, kjer krmijo tropine, naj bi to prišlo v navado. Poskusi siliranja tropin (svežih) v masivnih betonskih silosih z odtokom so pokazali prav lepe rezultate. Kemijska analiza siliranih tropin je prav dobra. Živali rade žrejo konzervirane tropine. Sveže tropine bomo silirali enako kot ostalo zeleno krmo.

Postopek pri siliranju:

- a) silos po možnosti v enem dnevu napolniti,
- b) zaradi obilice beljakovin dodajati sredstva za konzerviranje,
- c) dobro stlačiti,
- d) zrakotesno pokriti,
- e) zaščititi silos pred vremenskimi nepravilnostmi (pregrinjalo, streha).

Mlečno — kislo vrenje je v 4—6 tednih končano. (Kot zaščitno sredstvo priporočamo melaso 2 do 3 kg na 100 kg tropin — ali pa tudi ostala sredstva, ki so v prodaji — vsa po priloženih navodilih.)

Tako silirane tropine ostanejo daljšo dobo uporabne za prehrano živine.

TEMELJI PRAVILNEGA POKLADANJA, ki odločajo o uspehu prehranjevanja s pivskimi tropinami:

1. Sveže pivske tropine takoj pokrmi ali siliraj! (Kisle ali plesnive tropine škodljivo vplivajo na zdravje živine.)

2. Shranjuj in prevažaj sveže tropine le v čisti posodi (ne v pocinkani)! (Nesnažna posoda pospešuje kvarjenje.)

3. Pri pokladanju ne prekorači predpisanega dnevnega obroka! (Enostranska prehrana s tropinami neugodno vpliva na odstotek maščobe v mleku.)

4. Izdatno in redno dodajaj osnovno krmilo! (Priporočamo svežo krmo, seno, pašo in silažo z več ali manj beljakovinami. Umestno je to prehrano dopolniti s suhimi pesnimi rezanci, žitom (šrot) in drugimi, ogljikohidrate vsebujočimi krmili.)

5. Redno in zadostno dodajaj rudninske snovi! (Z obrokom pivskih tropin še ni krita potreba po mineralnih snoveh, zlasti po fosforju.)

Dr. V. A.

OBJAVA

Skupni odbor za medsebojna razmerja podjetja na podlagi sklepa z dne 30. 3. 1974 in 16. ter 17. člena Pravilnika o kreditiranju stanovanjske izgradnje in dodeljevanju stanovanj, obvešča vse zainteresirane člane podjetja, ki izpolnjujejo pogoje po 22. členu tega pravilnika, da v roku 30 dni od objave (najpoznejše do 10. 5. 1974) vložijo prošnje za posojila v kadroviski sektor podjetja v Zalcu. (Obvestila so bila poslana vsem TOZD DE že 5. aprila 1974.)

Prošnja za posojilo mora vsebovati naslednje podatke:

1. Priimek in ime ter točen naslov stanovanja
2. Delovno mesto, TOZD oziroma DE
3. Od kdaj je neprekinjeno zaposlen v podjetju
4. Višino posojila, za katerega prosi in čas koriščenja (npr. v letu 1974 in 1975 itd.)
5. Za kakšen namen bo sredstva uporabil: adaptacijo, dograditev ali novo gradnjo
6. Točen naslov gradnje in gradbeno fazo ter predvideno končanje gradnje. (Pri naslovu gradnje pripišite priimek najbližjega sosedu, ki je že vseljen, ker bo na ta način komisiji, ki si bo gradnjo ogledala, olajšano iskanje.)
7. Da nima primerne stanovanja ali stanovanjskega objekta že v lasti.
8. Lastnik stanovanja, ki ga prosilec sedaj zaseda, velikost in opis stanovanja.
9. Število družinskih članov, od tega nepreskrbljenih in preskrbljenih otrok ter njihova zaposlitev (naslov delovne organizacije).
10. Ali je že kdo od družinskih članov dobil posojilo pri drugi delovni organizaciji in koliko. (Priložiti potrdilo druge delovne organizacije, kjer je zaposlen zakonec, če je ta prejel ali pa ni prejel posojila.)
11. Poleg navedenih podatkov je potrebno prošnji priložiti izpisek iz zemljiške knjige o lastništvu in prepis gradbenega ali adaptacijskega dovoljenja.

Vse zainteresirane opozarjamo, da vloge, ki ne bodo vsebovale vseh zahtevanih podatkov in potrdil, komisija in odbor za medsebojna razmerja ne bosta obravnavala, prav tako tudi ne prošnji, ki bodo prispele po objavljenem roku.

Skupni odbor za medsebojna razmerja
Kombinata Hmezad

MALINE ODPORNEJŠE IN SLAJŠE

V Bolgariji so vzgojili tri nove sorte malin, od katerih zasluži posebno pozornost bolgarski rubin. Sorta pri njih odlično rodi in je izvrstna za predelavo. Zelo si prizadevajo vzgojiti tudi sorto, ki bi bila odporna za najbolj nevarne in pogoste bolezni nasadov. Delo sicer še ni končano, a dobili so že nekatere križance, ki veliko obetajo.

Na Finskem so z žlahtnjenjem arktične in naše gozdne maline

vzgojili sorto malin, ki se odlikuje po izvrstni aromi in jo uporabljajo za izdelavo likerjev, vendar je rodnost tega križanca še zelo majhna.

Raziskave v Franciji so pokazale, da so plodovi malin, ki jih pridelajo v sušnejših področjih Francije, lepše barve, da vsebujejo več kislin in sladkorja in so žlahtnejše arome, kakor pa plodovi s področij z vlažnejšim podnebjem.

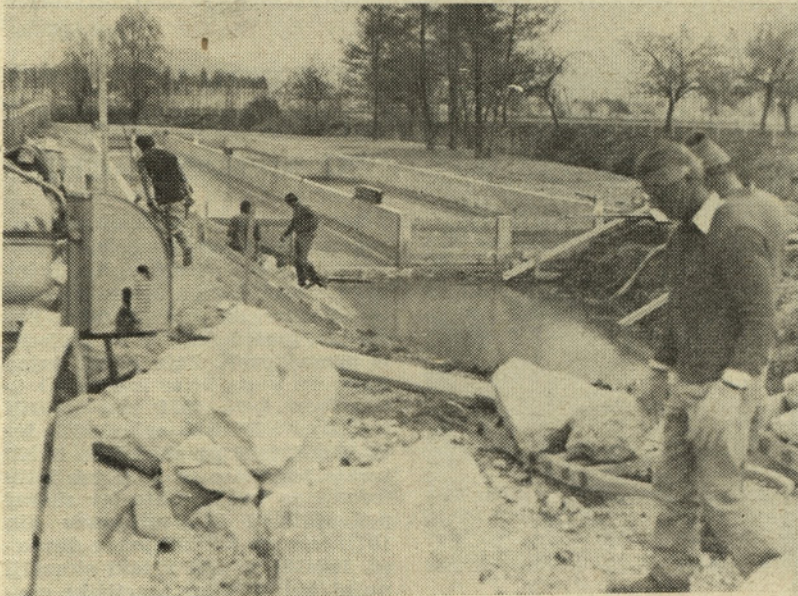
**ŽIVINOZDRAVNIŠKA
SLUŽBA**

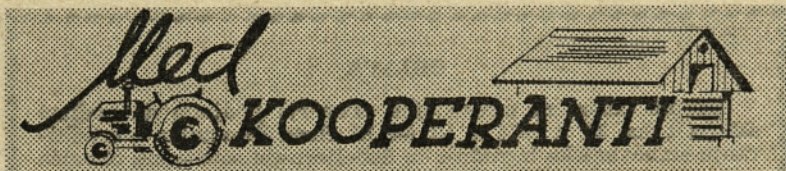
ZA MAJ

- Od 27. 4. do 4. 5. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
 Od 4. 5. do 11. 5. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048
 Od 11. 5. do 18. 5. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407
 Od 18. 5. do 25. 5. Šribar Edvard, dipl. vet., Šempeter, tel. 71-080
 Od 25. 5. do 1. 6. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
 Od 1. 6. do 8. 6. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048
 Dežurna služba prične ob delavniki ob 15. uri in traja do 7. ure zjutraj.
 Ob sobotah prične dežurstvo ob 12. uri in konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ZALEC

Ribogojnica tik pred dograditvijo novih objektov.

V KALAH ZA KMEČKO MIZO

Sodelovali so kooperanti Tkauc Franc, Satler Marjeta, Lešnik Franc, Tkauc Janko, Vasle Vladislav, Jelen Stanko, Jelen Miha in vodja združne enote Filip Udrih in jaz urednik.

Po novi cesti grede proti Kalom mi je vodja združne enote pripovedoval koliko truda in dela so prebivalci Loke in Kal vložili v to cesto, ki so jo s pomočjo Gozdne in vojske ter s finančno pomočjo raznih forumov dogradili pred tremi leti.

Zaselek Kale leži na hrbtu hriba in ima čudovit razgled na Sevnik, Dobrovlje in Zasavsko hribovje. Zaselek je ves v cvetju in daje videz urejenosti. Delavci Elektra Sempeter so po vasi od hiše do hiše napeljevali tri faze. Do sedaj so imeli le enofazni tok in še ta je bil zaradi oddaljenosti transformatorja tako šibak, da brez stabilizatorjev niso mogli gledati televizije.

Pred hišo vso obdano s cvetjem naju je pričakal kooperant Franc Tkauc in popeljal po cvetočem sadovnjaku.

»Vse cveti dobrih štirinajst dni prej kot običajno. Včasih je bil 1. maj v cvetju, vse pa kaže, da bo do takrat že odcvetelo.

Dajmo, stopimo v hišo!« naju je povabil.

Kooperanti so se zbrali in posedli smo v hiši za veliko mizo.

Razgovor je pričel vodja združne enote z opisom namena razgovora.

»Videli ste lepo speljano cesto. Ko bi vedeli, po kakšni cesti smo vozili še pred tremi leti in to iz Ponikve. Kdor je hotel priti iz Sempetra v Kale, je moral 20 km okrog, sedaj jih je le osem. Za primer povem, da smo 300 zidnih opek vozili s tremi pari volov, sedaj nam pa tatra pripelje gradbeni material v vas.

Velik napredek dosegamo v zadnjih letih. Vedno bolj čutimo potrebo po traktorju in to takem, ki bo imel pogon na vsa kolesa. Seveda bomo morali Kalani prej ali slej nabaviti prikolico, plug, brano, pa še morda pobiralno prikolico. Da bomo pa vse to dosegli, je predpogoj ustanovitve strojne skupnosti,« je začel Franc Tkauc.

»Poglejte moj primer,« je povzela Marjeta Satler. »Že dolga leta sem sama za vsa dela. Zadnji čas je res, da si za obdelovanje dobimo Kalani svoje stroje. Ne veste, koliko stane, če delaš s tujo delovno silo. Hmelj ne da več tega, kar je dal. Včasih smo komaj čakali na obračun hmelja polni načrtov za prihodnost, sedaj se ga pa skoraj bojimo, ker ne vemo ali bomo dobili kaj izplačano ali pa bomo še tja dolžni. Poglejte letošnjo pomlad! Travnike smo gnojili z mineralnimi gnojili, sedaj pa že 40 dni ni dežja. Od dušika ne bo haska. Za živino vozim vodo že v sodu doli iz mlake, mi je še imamo za silo v cisternah. Velika nadloga, ki nas tare, je pomanjkanje vode v sušnih obdobjih.«

Franc Lešnik pa je pridal: »Tudi ta čas bo prišel, ko bomo nad vasjo zgradili mogočen rezervoar in vanj z močnimi črpalkami iz doline potegnili vodo. Saj moramo skrbeti tudi za požarno varnost. Mislimo moramo tudi na Ločane, ti so tudi brez vode.

Sedaj pa še tole: Od nas nima nobeden večje sušilnice od 4 m², toda povem, hmelj je pa ves prvoklasen. Včasih smo ga po 10 škafov parili cele dneve, da je bil rdeč kot lisjak. Sedaj ga pa nasujem 25 škafov in z ventilatorjem posušim, da je kaj.

Tarejo nas vsa zavarovanja in davki, ker tu le nimamo takih dohodkov. Rad bi videl tistega, ki si je za starostno zavarovanje izmislil tako visoko osnovo, pa za vse enako. Za mladega gospo-

darja je mnogo bolje, če ta denar nalaga na hranilno knjižico, ga bo vsaj sigurno imel.«

Janko Tkauc: »Vse kar delamo, je pogoj, da bomo mladi ostali doma v hribih.

Mnenja sem, da bi morala družba bolj gledati na takšne kraje kot so Kale in jim nuditi olajšave.

Kale postajajo zanimive tudi s turistične plati. Tod so idealni tereni za vikende z lepim razgledom. Zato bo prav, da začnemo razmišljati tudi o cesti proti Ponikvi. V naši vasi ima vsaka hiša fanta, a dekleta ne gredo gor, raje ostajajo v dolini, zato tudi mi mislimo dol na delo, ker nam kmetije ne dajejo dovolj.

»Poljske ceste imamo zelo slabe,« je nadaljeval Vladislav Vasle. »Vzdržujemo jih sami. Sedaj se borimo, da bi tudi za nje kje staknili kak kubik gramoz.

Za spremembo en spomin. Menda je bilo 1955. leta, ko je z veliko težavo pripeljal v Kale čez Ponikvo prvi unimog — sploh prvi stroj. Vsi smo ga pričakali in okitili s cvetjem. Otroci smo se obešali nanj in vsak cvet, ki je padel z njega, pobrali in mu ga zopet nataknil. Se spominjaš Lipč? Ti si ga pa vozil.

Jelen Stanko in Miha — dva mlada gospodarja iz Loke pa sta

povedala, da bi bilo prav, če bi kmetom sedaj dokaj drag bencin regresirali. Za primer sta navedla motorne žage, kosilnice in druge motorne stroje, ki rabijo bencin, za katerega morajo plačati cestni davek prav tako kot tisti, ki se z avtomobili vozijo po asfaltu.

Krajevne skupnosti morajo gledati tudi na obrobne kraje in kapital, ki se ustvarja v industriji v dolini, bi moral kot dotacija za ureditev krajev, doseči tudi njih odročne. »Mi si moramo z udarniškim delom narediti vse sami! Kaj mislite, da to ni velik krajevni samoprispevek ali prispevek na mestno zemljišče?« sta končala.

Tkauc Franc: »Ogromno smo vložili dela v cesto, imamo jo. Veliko — že nad 300.000 din vsaka hiša — smo prispevali poleg dotacij za trifazni tok, imamo ga. Tudi strojno skupnost bomo ustanovili in kupili traktor s priključki. Zato bomo dali vsak po enega vola iz hleva pa še malo dodali! Poklicali bomo vodovodne strokovnjake in uredili lep vodovod. Prepričan sem v to. Škoda je le, da jih imam že 66 let. Zato apeliram na mlade, da se zagrižejo v delo, ki jim bo s pomočjo uvidevnosti družbe prav gotovo obrodilo take in večje sadove kot nam, ki se poslavljamo.«

»Kaj pa glasilo Hmeljar?« — povprašam.

»Čitamo ga, vseh nam je, ker je pester. Lahko bi bilo več drobnih nasvetov za proizvodnjo od strani strokovnjakov Kooperacije, inštitutski pa bi se, če se da, naj izražali bolj po domače.

Zelo radi beremo novice o dogodkih po dolini in po obratih kombinata. Skrbi nas hmelj, zato bi morali pisati o njegovi ceni in prodaji v prihodnje. Tudi o živinoreji radi beremo zato, ker pri nas prav na tem področju ni mnogo storjenega,« so povedali vsak nekaj.

Ko smo se ob zaključku razgovora sprehodili med hišami in se še pomenkovali o tem in onem, predvsem pa o načrtih in delu, ki jim ga ne bo zmanjkalo skozi vrsto let, se mi je utrlil star pregovor, ki pravi: Če daš lučnemu ptiču jest, ti lepo zapoje; če pa sitemu, te pa poserje.

Vsem bralcem lep pozdrav od našega

urednika!

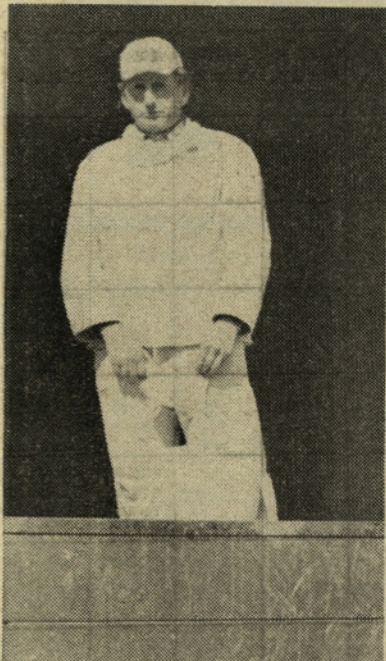
Udeleženci razgovora »za kmečko mizo« v Kalah.

Kale — zaselek nad Peklom — diha s polnimi pljuči. Složni kooperanti opravijo zdaj to zdaj ono delo. Največja želja jim je vodovod.

BREZ TRAKTORJA NI MEHANIZACIJE

Jugoslovani ne moremo zagotoviti iz lastne proizvodnje zadostnega števila traktorjev, novih tovarn traktorjev pa nismo zgradili kljub temu, da smo jih poleg povečane proizvodnje v že stoječih le predvidevali. Zato je bil nujno potreben uvoz, ki se iz leta v leto povečuje. Leta 1971 smo uvozili približno 9.300 traktorjev, leta 1972. leta 12.800, lani pa skoraj že 19.000 traktorjev. Zato so se v teh letih izdatki za uvoz traktorjev skoraj podvojili od 280 milijonov din leta 1971. Izdatki so bili v taki situaciji nujni, ker sodobne kmetijske proizvodnje ni mogoče doseči brez ustrezne mehanizacije.

Matošec Albin je mlinar v mlinu v Imenem nad 12 let. »Ljudje ne pazijo več na pšenico, posebno v mokrih letih ne. Zaradi tega tudi moka ni več tako kvalitetna kot nekoč. Letno zmeljem okrog 700 ton pšenice in to samo za kmete. Čutiti je, da se ljudje specializirajo na kmetijah in sedaj sejejo celo do 30 odstotkov manj pšenice«, je dejal marljivi mlinar.

NE ZAMUDIMO PRVE KOŠNJE

Nikar ne odlašajmo s prvo košnjo, ki naj bo opravljena do 15. maja, ko so trave pred cvetenjem. Za košnjo moramo izkoristiti lepo vreme in travo spraviti še mlado, sočno in polno hranil.

Travniki ali pašniki dognojimo takoj po košnji z 200 kg kompleksnega gnojila NPK — najbolje 17:8:9.

Sedaj je primeren čas za dognojevanje koruze, krompirja, hmelja, pese in drugih poljščin.

Člani DKIT Žalec!

Za izlet v Makedonijo se prijavite do konca maja.

PRVOMAJSKA KRIŽANKA

Našemu dolgoletnemu sestavljalcu križank inž. Milanu Dolinarju je uspelo sestaviti lepo in nič kaj zapleteno križanko.

Križank ni tako lahko sestavljati, zato pride kljub dobri volji, sestaviti lahko križanko, do kakšne manj znane besede, ki jo sestavljalec poišče v leksikonu.

Nagrade:

1. — 150 din	3. — 70 din
2. — 100 din	4. — 50 din
5. — 30 din	

Rešene križanke pošljite na uredništvo Hmeljarja v Žalec do 20. maja.

Pri reševanju vam, dragi bralci in bralke, želimo obilo zabave!

Uredništvo

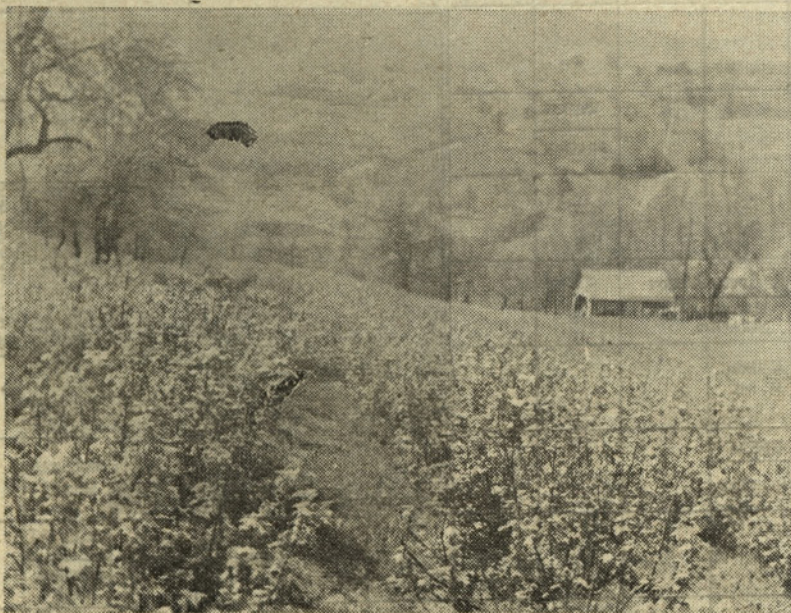
Volitve delegatov v TOZD KOOPERACIJA

V zboru združenega dela žalske občinske skupščine imajo v TOZD KOOPERACIJA združeni kmetje 6 delegatskih mest, v občini Celje pa 1 delegatsko mesto. V žalski občini je volilo 4139 ali 98,9 odstotkov volilnih upravičencev, v celjski pa 1023 ali 97,7 odstotkov.

Delegacija v žalski občini šteje 20 članov. V njo so bili izvoljeni: Jože Cestnik, Črni vrh; Cizej Ivica, Prekopa; Vinko Cetina, Šempeter; Pavel Čvan, Podvin; Viki Gajšek, Drešinja vas; Metka Grobelnik, Gotovlje; Ludvik Janžovnik, Dobrovlje; Ivan Mahar, Zakl; Marovt Slava, Parižlje; Slavko Ograjenšek, Studenci; Ivan Oset, Drešinja vas; Stanko Podbregar, Ojstriška vas; Franc Punčuh, Čreta; Jože Rojnik, Podvrh; Stenovec Antonija, Gornja vas; Terlav Danica, Polzela; Konrad Toman, Šempeter; Ivan Uplaznik, Matke; Uršič Božidara, Dolenja vas; Slavko Vošnjak, Zalec.

V celjski občini pa so izvoljeni v delegacijo zbora združenega dela: Franc Brežnik, Medlog; Anton Blazinšek, Dobrna; Franc Cencelj, Tremarje; Cizej Hedvika, Ljubečna; Vinko Grad, Runtole; Alojz Gmajner, Vojnik; Ivan Kolar, Razdelj; Ferdo Potočnik, Socka; Jurij Strenčan, Lava; Jože Šah, Lisca; Andrej Špes, Male dole; Pavel Štepihar, Dobrna; Anton Turenšek, Zg. Hudinja.

Delegaciji sta že imeli prvi seji in določili delegate za zasedanja občinskih skupščin.

Ribez na področju TOZD KMETIJSTVO ŠMARJE dobro kaže. Ker je zgošen, mu preti nevarnost slane. Na sliki je nasad ribeza v Žegarju.

OSMRTNICA

Sredi cvetočega maja je nenadoma zadet od možganske kapi preminul v 71. letu starosti naš dolgoletni kooperant in dober sadjar

FRANC ŠKORJANC

iz Dolenje vasi pri Preboldu

Še kot mlad fantič se je navdušil za sadjarstvo. Poleg hmelja je še vedno našel čas, da je zašel v vzorno urejen sadovnjak, ki mu je posvečal leto in dan. Bil je eden prvih sadjarjev, ki je svoje znanje o cepljenju, sajenju, obdelovanju, rezi in sortah sadnega drevja prenašal na šolsko mladino v Preboldu.

Kmalu po vojni je bil pri KZ Prebold referent za zaščito. Na starost je opustil hmeljarjenje in se posvetil svojemu sadovnjaku. S Francetom so vrste sadjarjev izgubile še enega zvestega zagovornika.

Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem spominu.

ZE Prebold

RADOTU v slovo

Dne 7. 4. 1974 nas je nepričakovano zapustil Krovivšek Franc-Rado, predsednik sveta ZE Vransko.

Rodil se je leta 1927 v Zajasovniku pri Vranskem. Leta 1956 je kupil na Vranskem posestvo, katerega je sodobno uredil.

Kot zelo napreden občan se je tako vključil v razne krajevne akcije, kjer je bil zelo aktiven. Sodeloval je pri vseh pomembnih akcijah na področju KS Vransko.

Posebna zasluga je asfaltiranje ceste skozi Vransko, gradnja Veterinarske postaje. Nazadnje je bil predsednik RO za postavitve mrliške veže, to zadnje delo je ostalo nedokončano.

Kot zelo razgledan kooperant je stalno sodeloval v raznih samoupravnih organih Kombinata »Hme-zad« ZE Vransko.

Delal je v raznih komisijah in odborih, v predhodni mandatni dobi je bil predsednik centralnega DS Kombinata »Hme-zad« Žalec, sedaj pa je bil predsednik sveta ZE Vransko.

Zelo aktiven je bil pri PGD Vransko, Gozdnem gospodarstvu Celje, kjer je bil predsednik. Večkrat je bil tudi občinski odbornik.

Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj.

Na njegovi zadnji poti ga je spremljala velika množica ljudi iz bližnje in daljne okolice. Od njega se je v imenu vseh občanov in predstavnikov organizacij poslovilo več govornikov.

Sedaj Rado počiva v naročju zemlje, ki jo je zelo ljubil in ki mu je bila najdražja.

S svojim ustvarjalnim delom si je postavil trajen spomenik, ki bo vzor še poznejšim rodovom.

Slava njegovemu spominu!

ZE VRANSKO

OSMRTNICA

V 81. letu je umrla naša dobra kooperantka

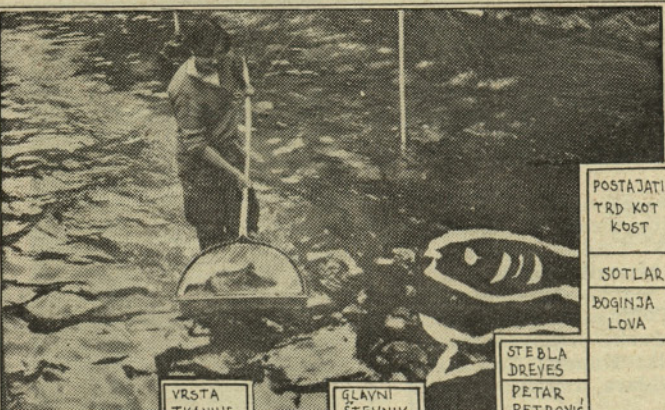
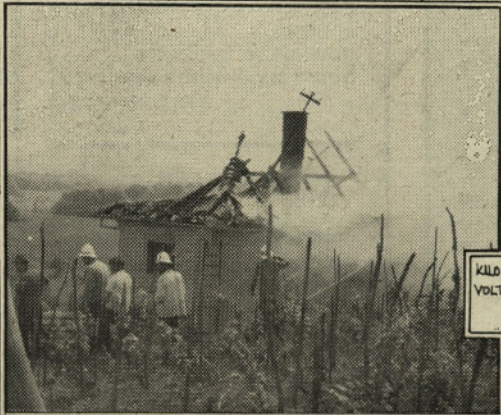
KATARINA BRINAR

iz Gornje vasi pri Preboldu

Zvesto gojiteljico grenke rože bomo ohranili v lepem spominu.

ZE Prebold

						ŽEPNA PRITIKLINA	NAČIN ARANŽIRANJA CVETJA	GRAD PRI PTUJU	PABERKI	RAZLIČNA SOGLASNIKA	SKANDINAVSKI DROBIZ	ORIG. KRAT. NAŠE ARMADJE	PRUTLIKAVCI PO NEMŠKI PRIPOVEDKI	LADIJSKI VOZNI RED	VREDNOST BLAGA	AVELINO
						POSTAJATI TRD KOT KOST										
						SOTLAR				JUDOVSKI VERSKI UČITELJ					NAJ ŽIVI 1. MAJ	
						BOGINJA LOVA				4. IN 5. SAMOGLAS.	LETOVIŠKI KRAJ NA GORENSKEM	1 KEM. EL. (Y)				
VRSTA TKANINE						GLAVNI ŠTEVNIK										
ZVEZDA, KI DOLOČA SMER NEBA								IT. ING. AERONAVT (UMBERTO) 6. IN 24. ČRKA						ENO OD GESEL. FR. REV.	GRŠKA POLBOŽANSKA DEVICA	
OHLAPNOST						NFOLIKAN, DIVJAK										
						HLEVSKI PRODUKT										
VELIKA LESENA POSODA				LUKA V LIBIJI						VERDIJEVA OPERA						
				PLAZ												
ALKOHOLNA STOPNJA																
KORISTNA PIKASTA ŽUŽELKA																
3.14				SRBSKO M. IME /NAR./		KISIK										
				GLASBENA OZNAKA		PRAVNIK										
VEZNIK				JUS												
KALIJ				OZ. ZAIMEK		DRUŠTVO NARODOV										
				PLODEN		JAPONSKI DRŽAVNIK									PIJTE SOKOVE VITAL I	
YIDOVSKO M. IME						LJUBKOV. M. IME										
LEGA POLOŽAJ						ODEJA										
						MRHOVINA										
PESEM HVALNICA						ŽICA ZA GRELCE										
						ŠPORT. KLUB IZ RIGE										
MORSKA RIBA (SKUŠA)								SAMORODNO- ST								
OTOKAR VAVRA						IGRANA KARTE (H. BURE)		FILM O ŽIVALIH (KARLOVAC)								
						DELO TISKARN										
TANKA NIT							BUTEĆ	PALICA, BET		TELOVD. DRUŠTVO		MESTO IN JEZY ITAL.				
								POLMER		OGLJIK		KONCEN- TRICNO				
HODITI						KAZALNI ZAIMEK	MAJHNA TRAVA				ALBIKOM TURŠ. POZDR.					
							100 m²				IGRA NA LEDU					
DELAVEC V KOMUNALI								15. IN 4. ČRKA		KRATIC SVET. ZDRAVSTV. ORGANIZAC.			RIMSKA BOGINJA JEZE			
								MARMELADA		PREDLOG						
GLAV. MESTO, TURČIJE								Đ		NERED			TIŠINA			
								OLJČNI PLOD		RADD SIMONITI			URAN			
										USLUŽBENEĆ V IGRALNICI						
						ALEKS				ŽIVALSKE USTNICE						
						4/100 kg				AMER. FIL. IGRALKA			POGAN	AKTINIČ		
										PAPEŽEV PRIDEVEK				PUSTA TRAVA		
								MEDMET PRIGANJA- NJA	POMAGAČ TESLA NIKOLA						SARAJEVO	
															AZBUKA	
						KILO VOLT		MESTO V MAKEDONIJI	ŠUMNIK			JEZERO V AFRICI				
												ODSEV ODMEV				

HMELJAR

1974/4

PRILOGA HMELJARJA

Hmeljar izdaja delavski svet Kombinata »Hmežad« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton GUBENŠEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVT, dipl. kmet. inž., Bogdan PUGELJ, dipl. kmet. inž., Jože ROJNIK, kooperant, Polde SKAFAR, dipl. kmet. inž., Vinko STRASEK, Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik — Uredništvo je v Kombinat »Hmežad« Zalec, Ulica žalskega tabora 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih. — Letna naročnina 24 dinarjev. Tisk in klišej AERO, kemična in grafična industrija Celje. — Po mnenju Sekretariata za in formacije pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 21. 3. 1973 je Hmeljar prost davka od prometa proizvodov.

SKRBIMO ZA VLAGO V TLEH

Blažena PUGELJ, dipl. inž. agr.

UDK 633.819:631.43

Spomladi, še bolj pa preko poletja, je zelo važno za rast rastlin, da so tla dobro oskrbljena z vodo. V hmeljiščih, kjer je bila jesenska obdelava pravočasna in pravilno izvedena in so tla redno oskrbovana s hlevskim gnojem, se vlaga v tleh dalj časa zadržuje. V takih srednje in dobro humuznih tleh, kjer je struktura tal še dokaj ohranjena, so vodne, zračne in toplotne razmere ugodne. Taka tla so tudi toplejša in drobnoživke se bolj hitro množijo.

Vlaga se preko zime nabira v talnih plasteh. V vetrovnihi in suhih spomladanskih dneh kaj hitro izhlapi iz površinskih slojev. V sušnih periodah, ki trajajo včasih tudi po nekaj deset dni, pa izhlapeva voda, po razpokah tudi iz globljih talnih plasti.

Iz prodnatih tal, ki so globoka le nekaj deset centimetrov, je izhlapevanje vode skoraj iz vsega talnega sloja. V takih tleh že rahla suša zavira normalno rast rastlin tudi že v zgodnji spomladi, ko rastlina sicer še dobiva vlago iz globljih talnih plasti. Preko poletja pa, ko se hmelj približuje vrhu, ko stopa vsestranska poraba in tudi izhlapeva potrebuje rastlina veliko vode; tedaj, ko nanje vode, se tla predvsem plitva, pogosto tako močno osušijo, da pride do kritične točke (točke venenja). Temu se izognemo na tak način, da začnemo, ko se vlaga v tleh začne približevati tej kritični točki, površine namakati.

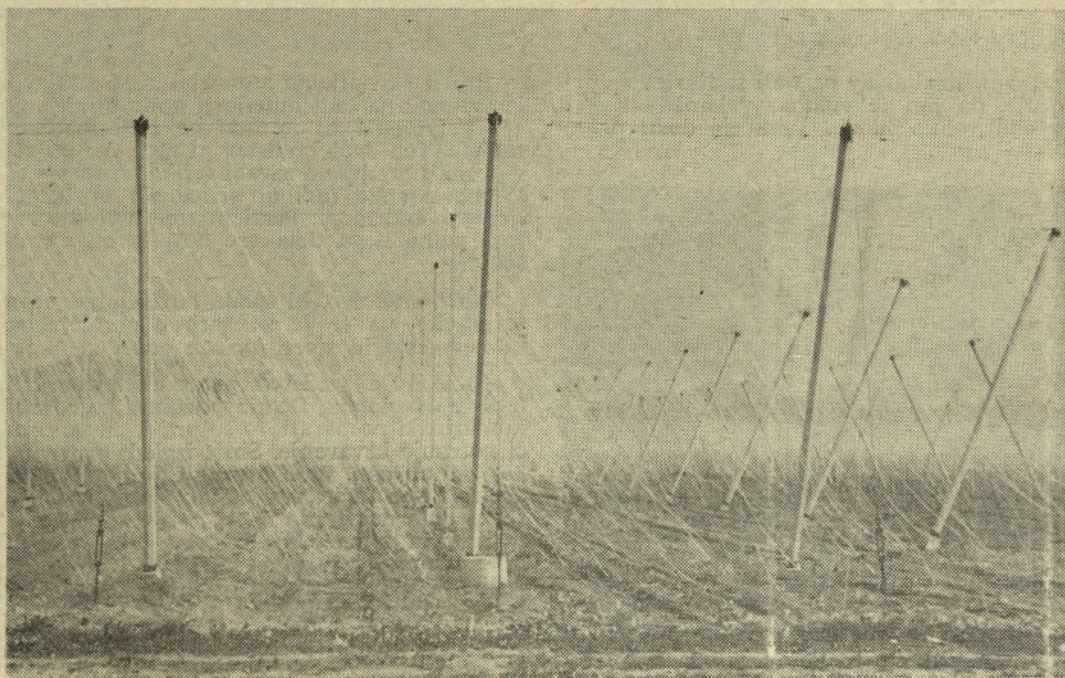
Znano je, da čim večja je poroznost površinskega sloja (to je čim ugodnejša je struktura tal), tem počasnejše je izhlapevanje vode iz površinskih slojev (evaporacija). Zmanjšanje evaporacije dosežemo s plitvo obdelavo tal. Ugotovljeno je, da se s plitvo obdelavo zmanjšuje izguba vlage tal tudi za 5–10 %, to je toliko kot vrnenmo vlage tlom z enkratnim namakanjem.

Se bolj lahko zmanjšamo izhlapevanje vlage iz tal, če tla zastiramo z raznimi organskimi snovmi.

V tleh zadržujemo vlago tudi, če tla dobro preskrbujemo z organskimi gnojili. Za široko prakso, posebno v današnjem času, ko je z uvajanjem nove tehnologije v hlevih na razpolago vedno manj hlevskega gnoja, take ugotovitve niso največjega praktičnega pomena. Vendar pa bodo za manjša gospodarstva, kjer je hlevskega gnoja dovolj in kjer je namakanje površin v sušnih obdobjih nemogoče, izsledki, ki smo jih dobili v zadnjih dveh hletih z gnojenjem s hlevskim gnojem, verjetno zanimivi.

Na močno prodnatih tleh v hmeljišču KK Hmežad Zalec v Poljčah smo postavili poizkus z različnimi količinami hlevskega gnoja. Tla, kjer je postavljen poizkus so plitva in prodnata. Izhlapevanje iz površine je dokajšnje, ker tla niso najugodnejše strukture.

Količine hlevskega gnoja, ki smo jih trošili v letu 1972 so bile naslednje: 400 q, 800 q, 1200 q/ha. V vseh primerih tudi na negnojeno parceli, smo med vegetacijo ugotavljali vlago v tleh. Primerjali smo rezultate med negnojeno in gnojeno parcelo in ugotovili, da je razlika med negnojeno in gnojeno parcelo za največjo količino hlevskega gnoja za 3,4 % vlage v tleh. Razlika v vlagi v tleh je velika med parcelami brez hlevskega gnoja in parcelami gnojenimi s hlevskim gnojem. Ta raz-

Sušna pomlad je pospešila pomladanska dela v hmeljiščih

lika je za 2,5 %. Razlika v vlagi med parcelami, ki so bile potrošene z različnimi količinami hlevskega gnoja je majhna. Na teh teh parcelah se je vlaga zvišala v tleh največ za 1 %.

	vlaga v tleh %
negnojeno	21,8
400 q/ha	24,2
800 q/ha	24,3
1200 q/ha	25,2

Lahko trdimo, da odmerki 400–600 q/ha hlevskega gnoja ugodno regulirajo vlago tudi na sušnih tleh. Zato priporočamo predvsem plitva tla, kjer ni mogoče namakati, dobro oskrbovati s hlevskim gnojem. V pomladanskem, predvsem pa v vročih poletnih dneh, ko je izhlapevanje vlage iz tal vsestransko (evaporacija in transpiracija) pa priporočmo tla redno kultivirati.

Poročilo s seje MHB 9. 3. 1974 v Parizu

Lojze ČETINA, mag. agr.

Ad 5. V zvezi s kongresom MHB, ki bo letos od 14.–17. avgusta v Pragi, so čehoslovaški predstavniki podali predlog programa in nekaj pojasnil v zvezi s prijavi, prispevkom po osebi itd.

Predlog programa je bil spremenjen v toliko, da bo drugi dan kongresa seja predsedstva od 8.–10. ure, namesto od 9.–12. ure. Zasedanje tehnične in ekonomske komisije pa vzporedno od 10.–14. ure.

Prispevek bo po osebi 220 DM za tiste, ki bodo prijavljeni do 1. junija, za kasnejše prijave pa 275 DM po osebi. S tem ukrepom želijo dobiti prijave pravočasno. Podrobne informacije bodo poslali vsem nacionalnim organizacijam.

Sprejet je bil nadalje sklep, da se lahko udeleženci držav članic prijavijo le prek nacionalnih organizacij ne pa posredno pri or-

ganizatorju kongresa. Prireditelj kongresa pa ima pravico povabiti goste držav nečlanic.

Sproženo je bilo vprašanje, ali ne bi tudi znanstvena komisija zasedala v času kongresa, kar bi omogočilo boljše sodelovanje komisij in boljše informiranje hmeljarjev o delu komisij ter obratno neposredno postavljanje strokovnih problemov iz prakse komisijam z nalogo, da jih rešijo. Po krajši razpravi, ki je pokazala soglasnost članov predsedstva, da bi bilo to koristno, je bil sprejet sklep, da je za letos prepozno karkoli spreminjati, ker so priprave že v teku. Za bodoče delo pa je treba to iniciativo proučiti in izpeljati.

Ad 6. Nacionalne organizacije, ki še niso poslale predlogov za odlikovanja, jih morajo nemudoma poslati generalnemu sekretarju. Za letos ni predvidena podelitev odlikovanja 2. stopnje.

Ad 7. Pod točko razno smo obravnavali naslednje probleme:

— Portugalska se zanima za pristop v članstvo MHB. Sprejet je bil sklep, ker nima 500 hektarov hmeljišč, po statutu ne more biti članica, zato se ji priporoča pridruženo članstvo z manjšim prispevkom 100 USA \$ na leto.

— Predsednik ekonomske komisije g. Broom (Anglija) je sporočil, da bo seja strokovne skupine za tržišče 16. 5. 1974 v Londonu.

— Poročila o proizvodnji in prodaji hmelja prihajajo zelo neredno. Zato se moramo na naslednjem kongresu dogovoriti ali jih bomo redno pošiljali ali pa ukinili.

— Predsednik tehnične komisije g. Paine je podal kratko poročilo s seje predsedstva TK, ki je bila 8. 3. 1974 popoldne v Parizu.

Predložil je finančno poročilo za leto 1973 z dodatnim financiranjem 45 \$ in predlog za financiranje stroškov izdaje publikacije TK v višini 900 USA \$.

Obvestil je predsedstvo o zaključkih seje TK, in sicer:

— Tema letošnjega zasedanja TK bo: »Škropljenje in sredstva za varstvo«. Zaenkrat so prijavljeni naslednji referati:

— ZR Nemčija: Izkušnje z različnimi načini škropljenja, količino vode in koncentracijo v hmeljarstvu;

— Francija: Nove konstrukcije ventilatorjev, ki omogočajo brezstopenjsko regulacijo kapacitete;

— Anglija: Rez hmelja s pomočjo kemičnih sredstev;

— Čehoslovaška: Problem rezistence hmeljne listne uši;

— Jugoslavija: Prispevek k naravnavanju pršilnikov

— Poleg tega je zaželeno, da vsaka de-

žela kratko informacijo o stanju varstva hmelja.

— Referati morajo biti napisani v enem od treh uradnih jezikov (angleški nemški, francoski) s kratkim povzetkom v ostalih dveh jezikih.

— Posamezne firme oziroma njihovi predstavniki lahko nastopajo na zasedanju TK in kongresa na razstavah in demonstracijah, ne pa na uradnih zasedanjih komisij, razen če gre za znanstveno razpravo, ki se ne nanaša le na proizvode ene firme.

— Ponovno bo treba proučiti možnost tesnejše povezave med komisijami in bolj dinamično manj formalistično oblikovanje delovnih skupin za posamezne probleme.

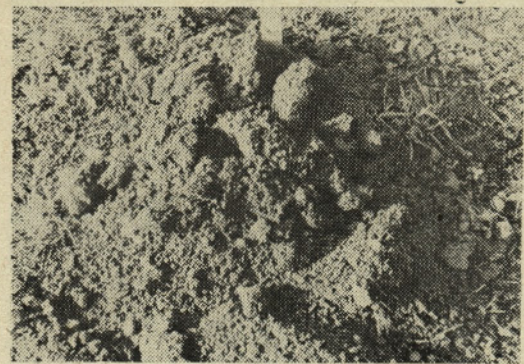
Po poročilu predsednika TK je bil dnevni red izčrpan, zato je predsednik ob 12.30 sejo zaključil.

KAKO UNIČUJEMO VOLUHARJA S FACIRONSKIMI VABAMI?

Miljeva KAČ, dipl. inž. agr.

UDK 632.954

Dosti hmeljarjev pa tudi sadjarjev se pritožuje, da jim je voluhar v letošnjem letu naredil veliko škodo. Temu je dosti pripo-

Razen škropljenja z endrinom so sadjarji in vrtnarji pa tudi hmeljarji uporabljali največ polytanola tu in tam pa tudi fostoxin tablete. Teh dveh sredstev ni moč več dobiti v prodaji predvsem zaradi velike strupenosti. Veliko površin tudi ni primernih za škropljenje z endrinom. Pasti in topiče ljudje zaradi zamudnega dela vse bolj in bolj opuščajo.

Novo sredstvo, ki spada med kumarince pripravke, pa se je za zatiranje voluharja zelo obneslo in sicer *faciron vabe*.

Faciron je sredstvo proti glodalcem na bazi klorfacinona. Deluje podobno kot drugi kumarinski preparati, to se pravi, da povzroči notranje krvavenje. Smrt izgleda naravna, kot od starosti. Pred ostalimi kumarinskimi derivati ima faciron to odliko, da ima hitrejše začetno delovanje in da je manj škodljiv za ljudi in domače živali. Razen tega so vabe tako pripravljene, da so lahko po več dni na dežju in celo snegu, pa ohranijo strupenost in privlačijo glodalce.

Faciron imamo v trgovini v dveh oblikah. In sicer: faciron oljni koncentrat, ki ima 0,25 % a. s. in faciron vaba, ki vsebuje 0,005 % a. s.

S faciron oljnimi pripravki pripravljamo vabe, faciron vabe, pa so že pripravljene vabe iz ovsenih kosmičev in žitnega zrna.

Kot že rečeno se faciron uporablja za uničevanje škodljivih glodalcev v skladiščih, go-

Nas predvsem zanima na kakšen način uničujemo voluharja:

Na površini kjer hočemo uničiti voluharja, poiščemo voluharjeve rove in z žlico vžemo v odprt rov vabo. Vsakič vsujemo približno 10 g, to je eno veliko žlico vabe. Navadno ni potrebno dati več kot žlico vabe na 1 m².

Če s facironom tretiramo večje površine je prav, da dan pred tem povaljamo površino tako, da bi drugi dan videli kateri rovi so aktivni, kar bi nam omogočilo hitro in učinkovito delo. Najboljši uspeh in z najmanj sredstva bomo dosegli, če bomo dali vabe v aktivne rove. Lahko pa seveda kar sproti odkrivamo rove in jih zastrupljamo.

Kot že rečeno voluharji radi jedo že v tovarni pripravljene vabe s facironom, zastrupijo pa se, čim se v telesu nabere dovolj strupa. To je, odvisno od okoliščin, v treh do deseti dneh. Če smo faciron pravilno razstresli po voluharjevih rovih ni razloga, da bi bil nevaren domačim živalim oziroma divjadi.

Vabe si pripravimo lahko tudi sami. Tako bi bila zelo privlačna vaba npr. jabolčni krhlji, ki jih impregniramo s facironskim oljnim koncentratom.

Zastrupljene vabe se ne smemo dotikati z rokami in med delom ne jesti, piti in ka-

Rov je živ: odprt rov je voluhar zadelal

moglo sušno vreme, kajti nalivi in velika talna moča uniči precej voluharja.

Protij voluharju smo se lahko zavarovali na več načinov. Velike ograjene površine škropimo v pozni jeseni z endrinom. Na manjših površinah pa smo v voluharjeve rove nastavljali bodisi vabe s cinkovim fosfidom, ali jih zastrupljali s forfornim vodi-

S facironom zastrupljen voluhar. Znaki zastrupitve so podobni kot pri smrti od starosti

Večje površine pred tretiranjem povaljamo, kar nam omogoča, da dajemo naslednji dan vabe le v »žive« rove

kom, s pomočjo fostoxin tablet ali polytanom. Seveda bi prišle v poštev tudi pasti in topiči, ki jih nastavljamo v žive rove.

spodarskih poslopjih, kanalih, kletih, pa tudi na kmetijskih površinah. Z njimi uničujemo domačo miš, poljsko miš, voluharja, vodne podgane, hrčka, sivo in črno podgano in še druge glodalce.

diti. Prazno embalažo zakopljemo ali zažgemo. Vabe kot tudi oljno emulzijo, moramo seveda kot vse ostale pripravke za varstvo rastlin, hraniti v zaklenjenih prostorih, tako da otroci ne morejo do njih.

NEKAJ MISLI O VARSTVU HMELJA PRED BOLEZNIMI IN ŠKODLJIVCI PRED NOVO SEZONO

(Nadaljevanje)

V zadnji številki Hmeljarjeve priloge smo se poučili o strupenosti kemičnih pripravkov za varstvo hmelja, ki jih pri nas uporabljamo. Podatki o strupenosti pesticidov

Včasih smo stalno pregledovali hmeljišča zaradi pomanjkanja škropilnic, danes pa, da bi se izognili posledicam prepogostega škropljenja

dov naj nam bodo osnova za pravilno roko vanje s pripravki. Pri sredstvih, ki so nevarnejša, bomo dosledno izvrševali najstrožje predpise v vsakem primeru pa bomo upoštevali naslednja najvažnejša pravila pri rokovanju s pesticidi.

1. Sredstva za varstvo rastlin ne hranimo v nezaklenjenih prostorih, niti skupaj s krmom, živili in semeni.

2. Sredstva za varstvo rastlin ne prelivamo oziroma presipamo iz originalne embalaže. Prazno embalažo zakopljeno ali uničimo.

Gosenice včasih temeljito obrste listje, škropljenje proti njim pa je le redko potrebno

3. Sredstva za varstvo rastlin pri škropljenju ne puščamo nezavarovana na koncu njiv, da ne pridejo do njih otroci ali živali.

4. Ostanke škropiv ne zlivamo v reke ali potoke, da ne uničimo življenja v vodi.

5. Z insekticidi ne škropimo cvetočih nasadov ali posevkov, da ne uničimo čebel.

6. Pri delu s sredstvi za varstvo rastlin skrbimo za primerno higieno. Vse umazane dele telesa umijmo z milom ali s sodo, prav tako umazano obleko.

7. V nobenem primeru ne škropimo, ne da bi upoštevali predpisov o karenci. Če moramo tik pred žetvijo škropiti, izbirajmo sredstva s kratko karenco. To ni važno samo za to, da čuvamo zdravje potrošnikov, ampak je važno tudi, posebno pri izvoznih artiklih, zato da ne dajemo povoda, da bi nam blago pri uvozu zavrnilo.

8. Škropimo le tedaj, kadar je posevek oziroma nasad res ogrožen in bi nam opustitev škropljenja lahko prinesla veliko gmotno škodo in ne za »vsak primer«.

S to ugotovitvijo pa pridemo do drugega važnega poglavja v sodobnem varstvu rastlin:

Kdaj in kako uporabljamo kemična sredstva za varstvo rastlin?

Logičen odgovor na zastavljeno vprašanje bi se glasil: Vselej, kadar so stroški škropljenja manjši kot škoda, ki jo bo škodljivec naredil in to v roku, ko je škodljivec oziroma bolezen za kemično sredstvo najbolj občutljiv. Izkušnje, ki smo jih nabrali v zadnjih desetih letih v gospodarsko onajbolj razvitih deželah, pa nas uče, da ta definicija ni povsem točna.

Po drugi svetovni vojni v času gospodarskega razcveta in izrednem razvoju mehanizacije, so v nameri, da bi popolnoma očuvali kvaliteto pridelkov, pri vedno ostrejših zahtevah trga v gospodarsko najbolj razvitih deželah skušali s kemičnimi sredstvi popolnoma zavreti razvoj bolezni in škodljivcev. Pridelki so bili na oko sicer neoporečne kvalitete, kemične analize pa so pokazale, da ostanenjo na kmetijskih proizvodih ostanki kemičnih sredstev za varstvo rastlin, ki utegnejo biti škodljivi za človeško oziroma živalsko zdravje. Pa to ni bila edina senčna stran pretirane uporabe pesticidov. Kljub pričakovanju, da bomo z dosledno izvajanimi varstvenimi ukrepi (nasadi so se škropili tudi po več kot 30-krat letno) zmanjšali populacijo bolezni in škodljivcev na minimum, se pričakovanja niso izpolnila. Le redkim škodljivcem v pokrajinah s strnjenimi nasadi se je populacija toliko zmanjšala, da bi se lahko opustila nekatera škropljenja (jabolčni zavijač), namesto njih pa so se pojavili novi zajedalci, katerih zatiranje je bilo največkrat še težje, kot pri tistih, ki smo jih pregnali. Mnogi škodljivci so postali odporni na nekatere grupe kemijskih sredstev, kar je ponovno povečalo stroške in delo proizvajalcev. V razmeroma kratkem času se je pokazalo, da ima totalno uničevanje bolezni in škodljivcev s kemičnimi sredstvi neljube posledice tako za proizvajalca kakor tudi za potrošnike. Vpliv pretirane uporabe kemičnih sredstev za varstvo rastlin pa je opaziti tudi na vse življenje v naravi.

Negativne posledice pretirane porabe kemijskih sredstev za varstvo rastlin so tako resne, da ugotavljajo strokovnjaki naslednje: proti škodljivcem oziroma boleznim škropimo šele tedaj, kadar je škoda, ki bi jo zajedalci naredili 2–3-krat večja kot so stroški škropljenja. Razen tega so začeli proučevati možnosti kako vključiti v prizadevanju za zdrav in kvaliteten pridelek tudi ostale agrotehnične ukrepe, ne le kemična sredstva, tako, da bi tudi na ta način zmanjšali število škropljenj.

Strokovnjaki za varstvo rastlin so s poglobljenim študijem vpliva pesticidov na koristno in škodljivo favno, z ugotavljanjem

tako imenovanih pragov škodljivosti in z uvajanjem specifičnih sredstev poskušali zmanjšati negativne posledice totalnega škropljenja. V mnogih primerih je mogoče zmanjšati število škropljenj na polovico in še več in doseči dovolj kvalitetne pridelke. Nov način varstva rastlin, ki ga imenujemo inte-

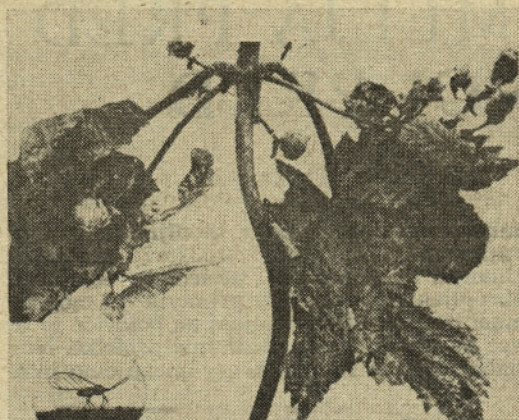
Peronospora na listju se v večji meri razvije le pri občutljivejših sortah

gralen ali »prizanesljiv« (schonende Pflanzenschutz) že marsikje uspešno uvajajo v prakso. Resna ovira hitrejšemu širjenju novega načina pa je premajhno poznavanje varstvenih problemov in pomanjkanje entomoloških strokovnjakov, ki bi se bavili z varstvom rastlin.

Vsakodnevni obhodi hmeljišč lahko zelo zmanjšajo stroške škropljenja

Pri nas zaradi pomanjkanja mehanizacije v povojnih letih in zaradi manj intenzivne proizvodnje s škropljenjem nismo pretiravali. Lahko rečemo, da smo tudi v najbolj intenzivni proizvodnji škropili le polovico tolikokrat, včasih še manj, kot v kmetijsko razvitih deželah. Zato bodo popravki, ki jih moramo narediti pri škropljenju, da bo naše varstvo bolj usmerjeno in bolj učinkovito, manjši. Vendar nam še veliko manjka, da bi bili z zaščito hmeljišč zadovoljni.

Hmeljna listna uš je velik škodljivec

Pri nas škropimo hmeljišča letno 4–6-krat, (neupoštevajoč sorte, ki so za peronosporo posebno občutljivi: atlas, ahil). Anketa, ki jo pri hmeljarjih izvaja inž. Dolinar je npr. v letu 1972 pokazala naslednje:

30 % hmeljarjev je škropilo	5-krat
29 % hmeljarjev je škropilo	4-krat
18 % hmeljarjev je škropilo	3-krat
20 % hmeljarjev je škropilo	6–8-krat
1 % več kot	8-krat

Vsi stranski poganjki iz sistemsko okuženih mladice so zaradi peronospore zakrneli

Kot je razvidno iz podatkov, večina hmeljarjev škropi po napovedi in s škropljenjem ne pretirava. Seveda pa je 21 odstotkov več kot 6-kratnih škropljenj odločno previsoka številka. Zelo verjetno bi podatki iz ankete iz leta 1973 pokazali še več primerov pretirane škropljenja. Tudi natančnejša analiza škropljenja bi poslabšala sliko usmerjenega varstva hmelja. Izkazalo se je namreč, da pomladanska škropljenja še niso povsod razširjena, medtem ko po cvetenju prevečkrat škropimo.

Integralna zaščitna v hmeljiščih je, upoštevajoč okoliščine predvsem pomanjkanje strokovnega kadra v hmeljiščih, zelo visoko postavljen cilj. Lahko pa se temu idealu bolj in bolj približujemo če v prakso čim prej prenesemo izkušnje in spoznanja o varstvu rastlin, in se pri delu discipliniramo.

V hmeljiščih pri nas se vsako leto srečujemo s peronosporo, listnimi ušmi in hmeljno pršico. Ostale bolezni in škodljivci se pojavljajo le sporadično v majhnem obsegu in je njihovo zatiranje le redko potrebno.

Ogljemo si najprej probleme, ki jih imamo pri zatiranju hmeljne peronospore. Škroplni program obsega pri proti peronospori odpornih sortah hmelja, kot so: savinjski golding, aurora, apolon 4–6-kratno škropljenje s fungicidi. Rok škropljenja določamo predvsem po razvojnih stadijih hmelja. Seveda pa moramo škropljenja zgostiti v primeru, da imamo v kritičnih obdobjih veliko padavin kar omogoča na eni strani številnej-

še infekcije, na drugi strani pa večje izpiranje fungicida z listja.

Pomladansko in jesensko škropljenje, to se pravi: prvič po rezi, drugič ko je hmelj napeljan po opori, in tretjič, ko je hmelj obran in so na novo odgnale mladice, izvajamo, da bi kolikor mogoče preprečili razvoj peronospore na koreniki. S škropljenjem v panoge (junija) preprečujemo razvoj peronospore na rodnih poganjkih, in pojav gluhih spodnjih panog, s škropljenjem v cvet, pa pojav peronospore v cvetu, oziroma v storžkih, to se pravi, da predvsem čuvamo kvaliteto pridelka.

Vsi hmeljarji škropijo v cvet in često tudi brez potrebe v storžke, ker neuspeh v proizvodnji zavlja izpuščanja škropljenja takoj vidijo, oziroma občutijo. Še vedno pa imamo dobre hmeljarje, ki ne izvajajo spomladanskih oziroma jesenskega škropljenja, ker ne vidijo škode, ki je nastala zaradi vse večje obolenosti korenika.

V deževni pomladi požene iz obolele korenike veliko število kuštravcev, tako da je včasih težko najti dovolj zdravih mladik za napeljavo. Če traja vlažno vreme še naprej so pogosto vsi trsarski poganjki iz navidezno zdrave mladice, zaradi peronospore zakrneli in se ne morejo razviti. Profesor Dolinarjeva pa je dognala, da so pridelki rastlin, ki imajo obolelo koreniko, čeprav menimo da so napeljeni pomanjki zdravi, najmanj 20 odstotkov manjši, kot na zdravih sadikah. Če k temu prištejemo še dejstvo, da je veliko

tudi iz ekonomskih razlogov ne gre opuščati. Škropljenje po rezi lahko opravimo zelo poceni in hitro s hrbtno motorno škroplilnico. Prav tako je primeren nabrtni molekulator za jesensko škropljenje, če so tla mokra in se bojimo, da bi s težkimi traktorji preveč pokvarili strukturo zemlje. Za vsa tri navedena škropljenja porabimo le polovico toliko sredstva, kot ga porabimo za eno škropljenje v cvet.

In vendar imamo še hmeljarje, ki predpomladanskih in jesenskega škropljenja ne izvajajo, često pa morajo razen dveh škrop-

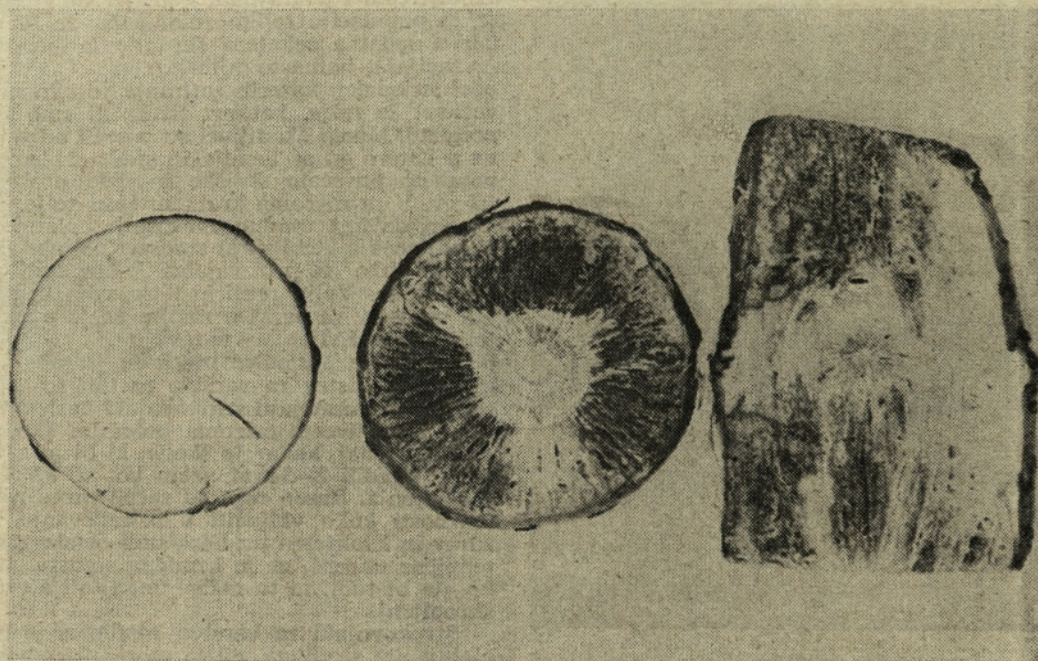

Korenika je obolela; v vsem šopu mladice so samo tri normalne

ljenj v cvet še ponavljati škropljenja v strožke in si na ta način večajo stroške, brez potrebe opravljajo težko delo in ker navadno dodajajo sredstvom proti peronospori še insekticide, doprinašajo hitrejšemu razvoju rezistentnih slojev škodljivcev.

Pri večini glivičnih bolezni je najvažnejše to, da jo že zgodaj ustavimo v razvoju. Zato navadno eno spomladansko škropljenje, ki ga opustimo, zahteva eno ali več odvečnih poletnih škropljenj. Zato nam pravočasno opravljeno spomladansko škropljenje zmanjšuje število škropljenj, zmanjšuje uporabo fungicidov in zmanjšuje stroške varstva rastlin, čeprav se to na prvi pogled paradoksalno sliši.

(Se nadaljuje)

Zdrava in od peronospore obolela korenika

UVAJANJE SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE V NAŠEM PODJETJU

Med številnimi amandmaji, ki jih pri našata zvezna in republiška ustava, so gotovo zelo pomembna določila o ustanavljanju samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela. Verjetno bo vsakega člana našega kolektiva zanimalo, kako daleč smo pri nas z izvajanjem teh zakonskih določil.

Na zadnjih neposrednih volitvah v samoupravne organe so bili med drugimi neposredno izvoljeni v vseh TOZD podjetja člani nadzornega odbora, kot posebnega organa samoupravne delavske kontrole. Izmed teh izvoljenih pa je delavski svet podjetja na svojem prvem zasedanju dne 23. 2. 1974 izvolil še nadzorni odbor podjetja. V vseh TOZD so nadzorni odbori že konstituirani.

Na prvo sejo nadzornega odbora podjetja dne 8. aprila t. l. so bili vabljeni poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v podjetju tudi vsi predsedniki nadzornih odborov TOZD zaradi zasnove in poenotenja bodočega dela.

Predstavniki nadzornih odborov so na tem zasedanju obravnavali že v naprej pripravljen osnutek pravilnika o organiziranju in delovanju delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela in v podjetju. Po daljši obravnavi in dopolnitvah pravilnika je bil sprejet sklep, da se prečiščeno besedilo tega pravilnika objavi v prvi naslednji številki internega glasila »Hmeljar« v javno razpravo, po zaključeni javni razpravi pa se bo predložil delavskemu svetu podjetja v sprejem in potrditev.

Pravilnik je objavljen v posebni prilogi »Hmeljarja« med podjetniškimi predpisi.

V cilju, da bi bil omenjeni pravilnik, ki bo osnova članom nadzornega odbora pri njihovem delu, čim bolj popoln in da

bi služil svojemu namenu, prosimo vse člane kolektiva, da dostavijo najpozneje do 15. maja 1974 svoje pripombe nadzornemu odboru podjetja, misli in dopolnitve, ki bodo zelo dobrodošle pred dokončno formulacijo pravilnika.

Pri tem je omeniti, da naj bi veljal pravilnik, ki ga dajemo v javno razpravo, za nadzorne odbore vseh TOZD in za podjetniški nadzorni odbor v smislu določil 70. člena »Samoupravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev v podjetje Kombinat Hmeza«, ki pravi, da se določila sporazuma o nalogah in delu nadzornega odbora podjetja smiselno uporabljajo tudi za delo nadzornih odborov TOZD.

Ne moremo mimo ugotovitev, da je uvajanje in delovanje v samoupravni delavski kontroli izredno težavno in odgovorna naloga, ki se je lotevamo brez zadostnih izkušenj, kar bo terjalo stalno izpopolnjevanje in usklajevanje s stopnjo razvoja samoupravnega mehanizma.

V zvezi s samoupravnim kontrolo obstoja še pomembna okoliščina, da to kontrolo izvajajo ljudje, ki delajo in živijo v kolektivu in okolju, katerega aktivnost kontrolirajo. To pomeni, da bo delo članov delavske kontrole dnevno izpostavljeno objektivni, lahko pa tudi subjektivni sodbi okolja in posameznikov, s katerimi delajo. Zato bo morala delati delavska kontrola z veliko mero objektivnosti in bo morala spoštovati naslednja načela:

— načelo zakonitosti, kar zadeva spoštovanje in izvajanje splošnih aktov in odločitev organov samoupravljanja;

— načelo materialne resnice, kar pomeni, da se bo potrebno pred vsako odločitvijo prikopati do čiste resnice;

— načelo objektivnega prikazovanja stanja in

— načelo sodelovanja z delavcem, skupino ali službo, katere delo se kontrolira zaradi pomoči pri premagovanju pomankljivosti pri delu.

Nadzorni odbori kot organi samoupravne kontrole bodo morali tesno sodelovati pri vsem svojem delu z družbenopolitičnimi organizacijami. Menimo, da morajo biti ravno družbenopolitične organizacije v TOZD in podjetju tisti činitelj, ki bo ustvarjal pogoje za delo delavske kontrole, ker bo le-ta samo na ta način lahko dosledna in učinkovita.

K. C.

PREDLOG ZA JAVNO RAZPRAVO

Na podlagi 63., 67., 68., 69. in 70. člena samoupravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev v podjetje »Kombinat HMEZAD« zalec in določil statuten posameznih TOZD je delavski svet podjetja na svojem zasedanju dne 1974 sprejel naslednji

PRAVILNIK

o organiziranju in delovanju delavske kontrole v podjetju Kombinat HMEZAD in njegovih posameznih TOZD

Splošna določila

1. člen

S tem pravilnikom se ureja organiziranost in delovanje samoupravne delavske kontrole, njene naloge in pristojnosti.

2. člen

Delavska kontrola kot organ temeljne organizacije združenega dela (delovne skupnosti — OZD) opravlja samoupravno nadzorstvo celotnega proizvodnega, poslovnega in samoupravnega procesa. V interesu vseh zaposlenih nadzira in preprečuje vse negativne pojave pri uresničevanju delitve po delu, dobrem gospodarjenju, razvijanju poslovne morale in moralno etičnih norm na podlagi zaupanja in upoštevanja človeka in osebne odgovornosti.

3. člen

Organ delavske kontrole v temeljni organizaciji združenega dela je nadzorni odbor TOZD, za zadeve na nivoju podjetja kot celote pa nadzorni odbor podjetja (v nadaljevanju nadzorni odbor.) Nadzorni odbor je samostojni samoupravni organ. Za svoje delo je neposredno odgovoren delovni skupnosti (zboru delovnih ljudi), in je sestavni del samoupravnega mehanizma v delovni organizaciji. Zaradi zago-

tovitve samostojnega dela vseh organov upravljanja mora nadzorni odbor pri opravljanju svojih nalog sodelovati z njimi in jih obveščati o delu. Spriču tega se ti odnosi gradijo na načelih medsebojnega sodelovanja, zlasti v fazi preventivnega sodelovanja.

4. člen

Nadzorni odbor opravlja svoje naloge v skladu s tem pravilnikom, v katerem so določene naloge, pravice in dolžnosti organov kontrole.

Izvolitev in organizacija nadzornega odbora

5. člen

Člane nadzornega odbora voli delovna skupnost na neposrednih volitvah zbora delovnih ljudi. Volitve so tajne. Mandatna doba članov je enaka kot za člane delavskega sveta in ne more biti izvoljen več kot dvakrat zaporedoma (dve mandatni dobi).

6. člen

V nadzorni odbor se voli 3—11 članov in 1—2 namestnika (odvisno od števila zaposlenih v delovni organizaciji) iz vrst delavcev delovne skupnosti. Najmanj 70 % članov kontrole mora biti iz vrst neposredne proizvodnje. V nadzorni odbor ne morejo biti voljeni delavci, ki po normativnih aktih delovne organizacije delajo na vodilnih delovnih mestih. Član nadzornega odbora je lahko samo delavec, ki je moralno-politično neoporečen in uživa popolno zaupanje članov delovne skupnosti.

7. člen

Kandidatno listo članov nadzornega odbora predlagajo na zborih delovnih ljudi družbenopolitične organizacije (ZK, sindikat in mladina). Zbori delovnih ljudi lahko kandidatno listo dopolnijo.

8. člen

Nadzornemu odboru predseduje (ali ga vodi) predsednik, ki ga izvolijo člani nadzornega odbora na svoji prvi seji izmed sebe (lahko ga izvoli direktno delovna skupnost ob volitvah). Člani nadzornega odbora imajo enake imunitetne pravice kakor člani delavskega sveta.

9. člen

Nadzorni odbor deluje praviloma na sejah v vseh primerih, ko obravnava predloge za pokrenitev postopka ali pa razpravlja in sklepa o že zbranem gradivu. Člani nadzornega odbora delajo kot posamezniki le v primeru, ko jih za to pooblasti nadzorni odbor.

10. člen

Nadzorni odbor lahko veljavno sklepa, če je navzočih polno število članov, če le-ta šteje 3 ali 5 članov. V ostalih primerih pa s kvalificirano večino vseh članov. Z ozirom na pomembnost dela nadzornega odbora in posledic njegovih odločitev je delo nadzornega odbora javno.

11. člen

Nadzorni odbor in njegovi člani morajo tesno sodelovati z družbenopolitičnimi organizacijami v delovni skupnosti in izven nje.

12. člen

Administrativna dela za nadzorni odbor opravlja splošna služba v del. organizaciji. Vse listine, ki se nanašajo na delo in ukrepe nadzornega odbora, podpisuje njegov predsednik.

13. člen

Če članu nadzornega odbora preneha delovno razmerje v delovni skupnosti v času njegovega mandata ali če iz kakšnih drugih razlogov preneha opravljati dolžnosti v odboru, se opravijo volitve novega člana. Nadomestne volitve enega člana se lahko izvršijo tudi na zboru delovne skupnosti s kvalificirano večino članov.

14. člen

Član nadzornega odbora je lahko odpoklican po enakem postopku kot je bil izvoljen. Odpoklic lahko predlaga nadzorni odbor sam, družbenopolitične organizacije delovne skupnosti in zbor delovnih ljudi. Postopek za odpoklic člana nadzornega odbora se lahko sproži:

— če je več kot 2 meseca odsoten ali ne more opravljati dolžnosti člana odbora;

— če zanemarja dolžnosti in aktivno ne izvršuje nalog člana nadzornega odbora ali če trikrat zaporedoma neopravičeno manjka na sejah nadzornega odbora;

— če prekrši delovno dolžnost, zaradi česar bi lahko bil izključen iz delovne skupnosti, s tem da mora biti sprožen postopek zaradi kršitve delovne dolžnosti v času odločanja o odpoklicu;

— če zlorablja položaj člana nadzornega odbora tako, da z nepravilnimi postopki onemogoča normalno delo v delovni skupnosti ali v organih upravljanja ali v samem nadzornem odboru;

— če se v delovni skupnosti obnaša tako, kot se ne spodobi članu delovne skupnosti, a še posebno ne članu delavske kontrole;

— če odklanja izvrševanje postavljenih nalog kot član nadzornega odbora ali če naloge namerno izvršuje v nasprotju s stališči in sklepi nadzornega odbora.

Naloge nadzornega odbora

15. člen

Nadzorni odbor opravlja naloge iz svojih pristojnosti po lastni iniciativi, na zahtevo zbora ali članov delovne skupnosti, na zahtevo samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij delovne skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti ter državnih organov.

16. člen

Delovno področje — pristojnost nadzornega odbora je:

1. spremlja in nadzoruje izvajanje splošnih predpisov, samoupravnih aktov podjetja in TOZD, sklepov samoupravnih in izvršilnih organov ter uveljavljanje načel, ki jih posredujejo družbenopolitične skupnosti z resolucijami in priporočili;

2. nadzoruje, ali se uveljavljajo in razvijajo v podjetju in TOZD samoupravni odnosi in pravice delavcev glede samoupravnega organiziranja in razpolaganja s sredstvi in rezultati njihovega dela. Po potrebi presoja posamezne akte, pritožbe in rešitve organov delovne skupnosti oziroma vodilnih in drugih pooblaščenih delavcev, ocenjuje njihovo skladnost s pozitivnimi predpisi in normativnimi akti delovne skupnosti. Zlasti presoja tiste primere, ki zadevajo pravice in dolžnosti delavcev, ko ni več možnosti pritožbe ali sprožitve sodnega ali kakega drugega postopka;

3. kontrolira ali izvršilni organi in delavci opravljajo svoje funkcije vestno in skladno s koristmi TOZD in podjetja tako, da se bo nenehno krepil ugled podjetja;

4. nadzoruje, kako se v delovni skupnosti razvija čut solidarnosti, medsebojne povezanosti in odgovornosti in da posamezniki in organi podjetja poleg formalno-pravnih predpisov upoštevajo tudi splošne moralno-politične norme;

5. presoja, ali je uporabljanje sredstev v delovni skupnosti v skladu z normativnimi akti, sklepi organov upravljanja in sprejetimi programi. Posebno presoja vprašanja:

a) Stanovanjske zadeve

— ali je sprejet pravilnik o delitvi stanovanj in dajanja posojil za gradnjo in kako se uporablja (v praksi spoštuje),

— ali je sprejeta prioriteta lista in kako se uporablja;

b) Investicijska poraba

Glede investicij ima nadzorni odbor pravico, da preišče pravilnost porabe sredstev in način izvajanja nadzorstva v skladu s sprejetim pravilnikom. Če gre za pre-

koračitve investicij, ugotavlja odgovornost posameznika in daje predloge pristojnim organom.

c) Materialni stroški

Po potrebi kontrolira:

- opravičenost zalog in način organizacije nabave, prodaje in tudi višino provizij,

- porabo sredstev za reklamo in propagando v skladu s sprejetim planom in programom,

- porabo sredstev za reprezentanco s posebno pozornostjo na verodostojnost in popolnost dokumentacije,

- opravljena službena potovanja v državi in tujini, kakšna poročila se dajejo o teh potovanjih, ali se in kako se uresničujejo sklenjeni posli, navedeni v poročilih, ter na sploh smotrnost in utemeljenost potovanj,

- pravilnost in upravičenost uporabe službenih osebnih avtomobilov,

- pravilnost in upravičenost odobravanja uporabe zasebnih avtomobilov v službene namene,

- pravilnost in upravičenost sredstev delovne skupnosti v zasebne namene (kot delovne naprave, orodje, prevozna sredstva — kamioni, traktorji, delovni konji in drugo),

- poslovanje z zasebniki in drugimi fizičnimi osebami, kot: odstopanje izvajanja del in nadzorovanja, pogodbe o storitvah, zlasti o prevozi, dogovore o načinu plačevanja, izstavljanje in popolnost dokumentacije in ali so organi upravljanja seznanjeni z vsemi posameznostmi s tega področja,

- porabo surovin, materiala in orodja v procesu dela, kakor tudi obseg in izkoriščenost odpadkov in izmečkov.

d) Osební dohodki

Po potrebi kontrolira pokazane nepravilnosti na področju obračuna osebnih dohodkov in verodostojnosti dokumentacije za obračun.

e) S področja poslovanja

Po potrebi kontrolira:

- neracionalno poslovanje in nepravilnosti v finančnem in materialnem poslovanju,

- podkupovanje in korupcije,

- razsipavanje, odtujevanje in povzročanje škode v vseh oblikah,

- nenamensko in neracionalno izkoriščanje strokovnih kadrov.

f) Opravlja druge vrste kontrol in nadzora, ki jih narekujejo praktične potrebe.

17. člen

Nadzorni odbor ima za izvajanje svojih nalog pravico zahtevati podatke od vseh strokovnih služb in organov podjetja, kakor tudi od vsakega strokovnega delavca, da ugotovi dejstva v odkritih nepravilnostih. Po potrebi lahko nadzorni odbor naroči posebno interno ali eksterno revizijo za razčiščevanje določenega primera.

Če nadzorni odbor v TOZD sam ne more določenega primera razčistiti, obvesti o tem nadzorni odbor podjetja.

18. člen

Organi nadzornega odbora ne sprejemajo samostojnih odločitev, ki se neposredno ne izvajajo, ampak svoje ugotovitve, stališča in informacije posredujejo samoupravnim in drugim organom, ter strokovnim službam zaradi sprejemanja odločitev in ustreznih ukrepov.

Če nadzorni odbor pri svojem delu ugotovi nepravilnosti, zahteva od pristojnega organa podjetja, oziroma TOZD, da nepravilnosti v najkrajšem času odpravi.

Rezultate svojega dela objavlja nadzorni odbor v internem glasilu podjetja ali na drug, vsem delavcem dostopen način. To je posebna obveznost nadzornega odbora.

19. člen

Vsak član nadzornega odbora je dolžan varovati kot poslovno tajnost podatke, za katere je zvedel pri opravljanju svoje dolžnosti.

Prepovedano je dajanje podatkov zunaj delovne skupnosti, razen tistih, ki so javno objavljeni.

Za kršitev dolžnosti člana nadzornega odbora se šteje, če je samovoljno raznašal in širil glasove, ki lahko škodujejo delovni skupnosti, posameznim članom ali normalnemu delu nadzornega odbora.

20. člen

Nadzorni odbor uporablja za svoje delo poslovnik.

21. člen

Ta pravilnik prične veljati takoj, ko ga sprejme oziroma potrdi delavski svet podjetja.

Žalec, dne

Predsednik DS

